

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Ο ΑΤΤΙΚΟΣ ΠΕΖΟΣ ΛΟΓΟΣ

δομή και σύνταξη

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η δομή και η σύνταξη της αρχαίας Ελληνικής γλώσσας είναι πολύπλοκη, γιατί ο αρχαίος ελληνικός λόγος είναι σύνθετος και δύσκολος. Τα διάφορα εγχειρίδια ανταποκρίνονται μόνο στις σχολικές απαιτήσεις και μερικές φορές ούτε και σε αυτές. Γι' αυτό με το βιβλίο μας αυτό προσπαθήσαμε με τρόπο μεθοδικό να αναγάγουμε όλες τις πολύπλοκες και σύνθετες περιπτώσεις σε απλές έτσι που τα επιμέρους στοιχεία όχι μόνο να μη προκαλούν σύγχυση αλλά ίσα ίσα να αποτελούν παράγοντες διευκρίνισης και ανάλυσης συγκεκριμένης της σύνθετης γενικής μορφής.

Έτσι, δε διστάσαμε, παρά τον κίνδυνο να κατηγορηθούμε για πλατειασμό και σχολαστικότητα, να ασχοληθούμε με τη λεπτομέρεια, όπου κρίναμε πως αυτό ήταν απαραίτητο για την κατανόηση της ιδιομορφίας της γλώσσας. Στα κεφάλαια λόγου χάρη που αφορούν τη γενική σύνδεση και το μηχανισμό της διακοπής και της συνέχειας του λόγου δώσαμε μεγάλη έκταση, γιατί πιστεύουμε ότι με αυτά επιτυγχάνεται ο ειρμός και η ενότητα του αρχαίου ελληνικού λόγου και είναι η δομή του· δίνουμε δηλαδή έτσι τις φόρμες της δομής του και τον τρόπο της δόμησής του.

Σε άλλα πάλι κεφάλαια, όπως αυτά που αφορούν το άρθρο, τις αντωνυμίες και τον πλάγιο λόγο έγινε λεπτομερής περιγραφή όχι τόσο για να δώσουμε λύσεις στα διάφορα συντακτικά φαινόμενα όσο για να βοηθήσουμε τον μελετητή να κατανοήσει τον αρχαίο ελληνικό λόγο και να τον μεταφράσει. Στο ίδιο πράγμα αποσκοπεί και η ταξινόμηση της ύλης: έγινε με τρόπο που να καθιστά το βιβλίο χρήσιμο όχι μόνο ως εγχειρίδιο για τη διδασκαλία του μαθήματος αλλά και ως μέσο για την κατανόηση της ιδιομορφίας της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Το βιβλίο, όπως το δηλώνει και ο τίτλος του, πραγματεύεται μόνο τον Αττικό πεζό λόγο. Βασιστήκαμε βέβαια στα έργα μεγάλων φιλολόγων και ερευνητών, αλλά όπου διαφωνήσαμε, διατυπώσαμε τη δική μας τεκμηριωμένη άποψη. Εξάλλου, στα γλωσσικά θέματα κάθε προσπάθεια τυποποίησης και ένταξης σε προκαθορισμένα σχήματα είναι καταδικασμένη.

Πιστεύουμε ότι με την έκδοσή μας αυτή καλύπτουμε ένα κενό και βοηθούμε πολύ τόσο τους μαθητές και υποψηφίους όσο και αυτούς που θέλουν να σπουδάσουν την αρχαία ελληνική γλώσσα.

Α.Ι. Γιαγκόπουλος

Θεσσαλονίκη, Ιούλιος 1997

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

	Σελίδα
ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ.....	7
ΦΥΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ.....	7
ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ.....	8
Φράσεις ή προτάσεις που αντικαθιστούν ένα υποκείμενο.....	8
Απτική σύνταξη.....	8
Σχήμα κατά σύννεση.....	8
Εμπρόθετο αριθμητικό ως υποκείμενο.....	9
Πρόληψη του υποκειμένου.....	9-10
Έλξη του υποκειμένου.....	10
Λέξεις ή φράσεις με το άρθρο ως υποκείμενο.....	10
ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ.....	10-11
Με τα λεκτικά λέγουσι, λέγεται, φασί	10-11
Με τις φράσεις καλῶς (οὕτως) ἔχει	11
Όταν το ρήμα υπαινίσσεται το υποκείμενο.....	11
Με το γ' ενικό προστακτικής.....	11
Όταν εύκολα νοείται από τα συμφραζόμενα.....	11
ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ.....	12-16
Ταυτοπροσωπία.....	12-13
Ετεροπροσωπία.....	12-14
ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ ΣΕ ΕΤΕΡΟΠΡΟΣΩΠΙΑ.....	14-16
ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΜΕΤΟΧΗΣ.....	16
ΣΥΝΗΜΜΕΝΗ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΤΗ ΜΕΤΟΧΗ.....	17
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΘΕΣΗ ΑΛΛΗΣ ΠΤΩΣΗΣ.....	17-19
ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ.....	20

ΑΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ

ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ Ή ΑΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ ΧΩΡΙΣ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ.....	21-24
Ρήματα που δείχνουν φυσικά ή καιρικά φαινόμενα.....	21-22
Τριτοπρόσωπα παθητικής διάθεσης μεταβατικών ρημάτων.....	22-23
Τριτοπρόσωπα αμετάβατων παθητικών και αποθετικών ρημά- των.....	23

Τριτοπρόσωπα ενεργητικής φωνής.....	24
ΑΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	25-29
Απρόσωπα ενεργητικά	25-26
Απρόσωπα εκφράσεις.....	26-27
Απρόσωπα παθητικά.....	28-29
ΑΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	29
Απρόσωπα ενεργητικά	29
Απρόσωπα παθητικά.....	29
Απρόσωπες εκφράσεις.....	29

ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

ΡΗΜΑΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΣΕ <i>τέος, -τέα, -τέον</i>	30-33
Προσωπική σύνταξη.....	30
Απρόσωπη σύνταξη.....	30-33
ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΣΕ <i>-τος</i>	33-36
Προσωπική σύνταξη.....	35
Απρόσωπη σύνταξη.....	35-36

ΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ.....	37-38
ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ	38-39
Παρεκκλίσεις.....	38
Γενική κατηγορηματική.....	38-39
ΣΥΝΔΕΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ.....	40-42
ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ.....	42-44
Επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου.....	42-43
Επιρρηματικό κατηγορούμενο του χρόνου.....	43
Επιρρηματικό κατηγορούμενο τάξης.....	43-44
Επιρρηματικό κατηγορούμενο του τόπου	44
Επιρρηματικό κατηγορούμενο του σκοπού.....	44
ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ Ή ΤΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ- ΤΟΣ.....	45-46
ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ ΣΕ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ.....	46
ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ ΣΤΟ ΛΟΓΙΚΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ.....	46-47
ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ ΣΕ ΓΕΝΙΚΗ ΜΕ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΣΥΝΔΕΤΙΚΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ.....	47
ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ ΣΕ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΤΟΧΗΣ.....	48
ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ ΣΕ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΤΟΧΗΣ	49

ΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ.....	50-62
-------------------------------	-------

ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ.....	50-54
Εξέλιξη του επιθετικού προσδιορισμού σε ουσιαστικό.....	52-54
ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ.....	54-56
Διαφορά κατηγορηματικού και επιθετικού προσδιορισμού.....	55
Ο ρόλος του άρθρου στη διάκριση επιθετικού - κατηγορηματικού προσδιορισμού.....	55-56
ΠΑΡΑΘΕΣΗ.....	56-61
Γενική παραθετική.....	57-58
Επιμεριστική παράθεση.....	58-59
Μεριστική παράθεση.....	59-60
Προεξαγγελτική παράθεση.....	60-61
Συμφωνία παράθεσης - προσδιοριζόμενου όρου.....	61
ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ.....	61-62

ΟΙ ΠΤΩΣΕΙΣ

Η ΚΛΗΤΙΚΗ.....	63-64
Η ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ.....	64-68
Ονομαστική έξω από τη συντακτική χρήση.....	64-65
ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΚΟΛΟΥΘΗΣ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗΣ.....	65-68
Πρώτη θέση.....	65-66
Μεσαία θέση.....	66-67
Τελευταία θέση.....	67-68
ΟΙ ΠΛΑΓΙΕΣ ΠΤΩΣΕΙΣ.....	68-69
Ονομαστική χρήση.....	68
Επιρρηματική χρήση.....	68-69
Συμπληρωματική χρήση.....	69
ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ.....	69-71
Άμεσο και έμμεσο αντικείμενο.....	70
Διάκριση άμεσου και έμμεσου αντικειμένου.....	70-71
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ.....	71-82
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗΣ Ή Η ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΩΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ.....	71-77
Σύστοιχο αντικείμενο.....	72
» » με ιδιαίτερη σημασία.....	74-75
ΔΙΠΛΗ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ.....	75-77
Άμεσο και έμμεσο αντικείμενο.....	75-76
Άμεσο και σύστοιχο αντικείμενο.....	76
Αντικείμενο και κατηγορούμενο.....	76
Αντικείμενο και επιρρηματικό ή προληπτικό κατηγορούμενο.....	76-77
Αντικείμενο και αιτιατική αναφοράς.....	77
ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗΣ Ή ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ.....	77-81
Αιτιατική της έκτασης.....	77-78
» » αιτίας.....	78

» του σκοπού.....	78
Διάκριση αιτιατικής της αιτίας από την αιτιατική του σκοπού.....	78-79
Αιτιατική του τρόπου.....	79
Αιτιατική της αναφοράς.....	79-81
ΟΝΟΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗΣ.....	81-82
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΣΕ ΟΡΚΟΥΣ ΜΕ νή ή μὰ	82
ΓΕΝΙΚΗ.....	82-102
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ Ή Η ΓΕΝΙΚΗ	
ΩΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ.....	83-90
Ρήματα μόνο με ΓΕΝΙΚΗ.....	83-89
» με ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ και ΓΕΝΙΚΗ.....	89-90
» με ΓΕΝΙΚΗ και ΔΟΤΙΚΗ	90
ΟΝΟΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ.....	91-99
Η ΓΕΝΙΚΗ ΜΕ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ.....	91-94
Κτητική.....	91
Υποκειμενική.....	91
Αντικειμενική.....	91
Δημιουργού.....	91
Ύλης.....	92
Περιεχομένου	92
Ιδιότητας.....	92
Αξίας	92
Αιτίας	92
Επεξηγηματική	92
Παραθετική.....	92
Διαιρετική.....	93
Η ΓΕΝΙΚΗ ΜΕ ΕΠΙΘΕΤΑ.....	94-98
Αντικειμενική.....	94
Κτητική.....	95
Αιτίας	95
Αξίας ή του μέτρου	96
Διαιρετική.....	96-97
Η ΓΕΝΙΚΗ ΜΕ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ	98-99
ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ	99-102
Χρόνου.....	99-100
Τόπου	100
Καταγωγής ή προέλευσης.....	100
Σκοπού.....	100
Αιτίας	100-101
Αξίας-Μέτρου-Τμήματος.....	101-102
ΔΟΤΙΚΗ.....	102-111
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΔΟΤΙΚΗΣ Ή Η ΔΟΤΙΚΗ	
ΩΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ.....	102-105

Ρήματα μόνο με ΔΟΤΙΚΗ.....	103-104
Ρήματα με ΔΟΤΙΚΗ και ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ.....	104-105
» με ΔΟΤΙΚΗ και ΓΕΝΙΚΗ.....	105
ΟΝΟΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΔΟΤΙΚΗΣ.....	105-106
Η ΔΟΤΙΚΗ ΜΕ ΕΠΙΘΕΤΑ.....	105-106
Αντικειμενική.....	105-106
Αναφοράς.....	106
Μέτρου ή διαφοράς ή του ποσού.....	106
Η ΔΟΤΙΚΗ ΜΕ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ.....	107
ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΔΟΤΙΚΗΣ.....	107-109
Τόπου.....	107
Χρόνου.....	107-108
Οργανική (οργάνου, μέσου, τρόπου, συνοδείας).....	108
Αιτίας.....	108
Ποσού - Μέσου - Διαφοράς.....	108
Αναφοράς.....	109
ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ.....	109-111
Κτητική.....	109
Συμπάθειας.....	109
Χαριστική - Αντιχαριστική.....	109-110
Ηθική.....	110
Ενεργούντος προσώπου.....	110-111
Κρίνοντος προσώπου.....	111
Αναφοράς.....	111
Η ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΟΡΟΙ ΑΥΤΗΣ.....	112-115

ΤΟ ΑΡΘΡΟ

ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΩΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ.....	116-117
Αντωνυμική χρήση του συνδυασμού ὁ μὲν - ὁ δὲ	117
ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΜΕ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ.....	117-122
Το άρθρο με την αντωνυμία αὐτός	117-118
Το άρθρο με τις προσωπικές και τις αυτοπαθείς αντωνυμίες.....	118
Το άρθρο με τις ερωτηματικές αντωνυμίες.....	118
Το άρθρο με τις δεικτικές αντωνυμίες.....	118-119
Το άρθρο με τις αόριστες αντωνυμίες.....	119-122
ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΩΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑ.....	122
ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΜΕ ΕΠΙΡΡΗΜΑ ἢ ΠΡΟΘΕΣΗ.....	123-124
Το άρθρο με επίρρημα.....	123
Το άρθρο με πρόθεση.....	123-124
ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΜΕ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ.....	124-127
Ατομικό άρθρο.....	124
Κτητικό άρθρο.....	124

Διανεμητικό άρθρο	124
ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΜΕ ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥΣ ΟΡΟΥΣ	125-126
ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΜΕ ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ	126
ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΜΕ ΓΕΝΙΚΗ	126-127
ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΜΕ ΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ	127
ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΑΡΘΡΟ	128
ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΜΕ ΕΠΙΘΕΤΑ	128-129
ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΜΕ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ	129-130
Με απόλυτα αριθμητικά	129
Με τακτικά αριθμητικά	129
ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΜΕ ΜΕΤΟΧΗ	130
ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΜΕ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	130
ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΜΕ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	130

ΟΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

ΟΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	131-133
Πλάγια αντανάκλαση ή πλάγια αυτοπάθεια	131-132
ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΣ <i>αὐτός</i>	132
Η <i>αὐτός</i> ως οριστική αντωνυμία	132-133
Η <i>αὐτός</i> ως επαναληπτική αντωνυμία	133
ΟΙ ΑΥΤΟΠΑΘΕΙΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	134-135
Άμεση ή ευθεία αυτοπάθεια	134
Άμεση ή ευθεία αντανάκλαση	134
Έμμεση ή πλάγια αυτοπάθεια	134
Έμμεση ή πλάγια αντακάκλαση	134-135
ΟΙ ΑΛΛΗΛΟΠΑΘΕΙΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	135
ΟΙ ΚΤΗΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	135-136
ΟΙ ΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	136-139
Οὗτος	136-137
Ὅδε	137-138
Ἐκεῖνος	138-139
ΟΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	139-141
Τίς	139
Ποῖος	139
Πόσος	139
Πότερος	139
Πηλίκος	139
ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΟΥ <i>εἰ</i>	140
Ποδαπός	140
Ποσταῖος	140
Πόστος	141
ΟΙ ΑΟΡΙΣΤΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	141-143

ΟΙ ΑΟΡΙΣΤΕΣ ΕΠΙΜΕΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ.....	143-145
Οὐδείς, μηδείς	143
Ἔτερος	143-144
Ἄλλος	144-145
Οὐδέτερος, μηδέτερος	145
Ἐκαστος	145
Ἄμφω, ἀμφοτέροι	145
Ἐκάτερος	145
ΟΙ ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ.....	146-155
Ὅς	147
Οἷος	147-148
Ὅστις	148
ΙΔΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ με τις ὄς και ὄστις	149-150
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ.....	151-152
ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ ΕΛΞΗ.....	152-155
Οι οἷος, ὅσος, ὀπόσος, ὅστις(οῦν), ὀποιοσοῦν, ὀποῖός τις οῦν, ὀπότερος, ἡλίκος σε ΕΛΞΗ.....	153-154
ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΜΕΝΟΥ ΟΡΟΥ	154
ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ ΕΛΞΗ.....	155

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

Ο ΤΟΠΟΣ.....	156-157
Η στάση σε τόπο.....	156
Η κίνηση σε τόπο.....	157
Η κίνηση από τόπο.....	157
Η κίνηση μέσα από τόπο.....	157
Ο ΧΡΟΝΟΣ.....	158
ΤΟ ΟΡΓΑΝΟ Ή ΤΟ ΜΕΣΟ.....	158
Ο ΤΡΟΠΟΣ.....	158-160
Η ΣΥΝΟΔΕΙΑ	160
ΤΟ ΠΟΣΟ.....	160-161
Η ΑΝΑΦΟΡΑ.....	161
ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ	161-162
ΤΟ ΑΙΤΙΟ.....	162-164
Το ποιητικό αίτιο.....	162
Η αιτία.....	163
Ο σκοπός.....	163-164

ΟΙ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ.....	165-193
Ἄμφι	165-166
Ἀνά	166

Ἄντι.....	166-167
Ἄπό.....	167
Διὰ.....	168-169
Εἰς, ἐς.....	169-170
Ἐν.....	171-172
Ἐκ, ἐξ.....	172-174
Ἐπὶ.....	174-178
Κατὰ.....	178-180
Μετὰ.....	180-181
Παρά.....	181-183
Περὶ.....	184-186
Πρὸ.....	186
Πρὸς.....	187-189
Σύν, ξύν.....	189
Ἐπέρ.....	190-191
Ἐπὶ.....	191-193
ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΕΣ.....	193-196
Ἄνευ.....	193
Ἄχοι(ς).....	193
Μέχοι.....	194
Ἐνεκα, ἔνεκεν.....	194
Χάριν.....	194
Πλήν.....	195
Χωρὶς.....	195
Ὡς.....	196
Μά, νή.....	196

ΟΙ ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ.....	197-198
Μεταβατικά και αμετάβατα.....	197-198
ΜΕΣΑ ΡΗΜΑΤΑ.....	198-203
Μέσα ευθέα ή αυτοπαθή.....	198
Πλάγια ή περιποιητικά.....	199-200
Αλληλοπαθή ή αμοιβαιότητα.....	201
Μέσα δυναμικά.....	201-202
ΠΑΘΗΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ.....	203-205
Τροπή της ενεργητικής σύνταξης σε παθητική.....	204-205
ΟΥΔΕΤΕΡΑ ΡΗΜΑΤΑ.....	205

ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

Ο ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ.....	206-208
Ο ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ.....	208-209

Ο ΑΟΡΙΣΤΟΣ.....	209-210
Ο ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ.....	211
Ο ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ.....	211-212
Ο ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ.....	212-213
Ο ΤΕΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ.....	213
ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΣΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ, ΣΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΣΤΟΝ ΕΥΘΥ ΛΟΓΟ.....	213-219
Ενεστώτας - Αόριστος	213-214
Παρακείμενος	215
Γενικό συμπέρασμα.....	215-216
ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ.....	217-218
ΠΙΝΑΚΕΣ.....	218-219

ΟΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

Η ΟΡΙΣΤΙΚΗ.....	220-221
Η ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	222-224
ΒΟΥΛΗΤΙΚΗ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.....	222-223
Προτρεπτική.....	222
Απαγορευτική.....	222
Απορηματική.....	223
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΟΥ.....	224
Η ΕΥΚΤΙΚΗ.....	224-225
Η ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.....	225-226
ΤΟ ΜΟΡΙΟ <i>άν</i>	226-227
Η ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ	227-228
Η ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ.....	228-229

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ

ΕΙΡΜΟΣ ΚΑΙ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.....	230-231
ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΚΑΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ.....	232
ΑΠΛΗ ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ	232-236
Απλή μορφή.....	232-233
Αναπτυγμένη μορφή.....	233-234
Σύνθετη μορφή.....	234-236
ΔΙΑΚΟΠΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ.....	236-251
ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΚΑΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ.....	236
ΜΟΡΦΕΣ ΔΙΑΚΟΠΗΣ.....	236-251
ΔΙΑΚΟΠΗ ΜΕΤΑ ΤΟ ΡΗΜΑ.....	236-243
Απλός τύπος.....	237
Αναπτυγμένος τύπος.....	237-239
Σύνθετος τύπος	239-243
ΔΙΑΚΟΠΗ ΜΠΡΟΣΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΡΗΜΑ	243-251

Απλός τύπος.....	243-245
Αναπτυγμένος τύπος.....	245-247
Σύνθετος τύπος.....	247-250

ΠΑΡΑΤΑΞΗ Ή ΠΑΡΑΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.....	252
ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΥΝ ΟΜΟΙΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	
Η ΟΜΟΙΟΥΣ ΟΡΟΥΣ.....	253-268
ΣΥΜΠΛΕΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ.....	253-260
ΚΑΤΑΦΑΤΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ.....	253-254
ΑΠΟΦΑΤΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ.....	254-256
ΕΠΙΔΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ.....	256-257
Χρήσεις και σημασίες του καί	257-259
Ιδιορρυθμίες του τέ	259-260
ΑΝΤΙΘΕΤΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ.....	260-267
Χρήση των αντιθετικών συνδέσμων	
Μέν	260-261
Δέ	261
Μέν - δέ	261-264
Όμως	264-265
Μέντοι	265
Άλλά	265-266
Μήν	266
Ή μήν	267
Καίπερ	267
Καίτοι	279
Άλλά μήν	277
Καί μήν	278
ΔΙΑΧΩΡΙΣΤΙΚΟΙ Ή ΔΙΑΖΕΥΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ.....	267-269
Ή	267-268
Εἴτε - εἴτε, ἐάντε - ἐάντε, ἄντε - ἄντε, ἦντε - ἦντε	268
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ.....	269-280
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ.....	269-272
Γάρ	269-272
Αιτιολογικός.....	269-270
Διασαφητικός ή επεξηγηματικός.....	270
Αποδεικτικός.....	271
Διηγηματικός.....	271
Βεβαιωτικός.....	271
Συλλογιστικός.....	272
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ.....	272-277
Άρα	272-273

Δή, οὖν	273-274
Οὐκουν, οὐκοῦν	275
Τοιγάρ, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν	275
Τοίνυν	275-277
᾽Ωστε	277
ΑΝΤΙΘΕΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ.....	277-280
ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΥΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ἢ ΟΜΟΙΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	
Ἡ ΟΡΟΥΣ.....	280-283
ΣΥΜΠΛΕΚΤΙΚΟΙ.....	280-281
ΑΝΤΙΘΕΤΙΚΟΙ.....	281-283

ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	286
ΡΗΤΟΡΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.....	287-288
ΔΙΜΕΛΕΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.....	288-289
Οι εγκλίσεις στις ευθείες ερωτήσεις.....	289

ΥΠΟΤΑΞΗ ἢ ΥΠΟΤΕΤΑΓΜΕΝΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	290-342
Οι δευτερεύουσες προτάσεις ως όνομα.....	290-291
Οι δευτερεύουσες προτάσεις ως επίρρημα.....	291
Διαίρεση των δευτερευουσών προτάσεων.....	291
ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	292-294
Χρήση.....	292
Τρόπος εκφοράς.....	293-294
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	294-296
ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	296-298
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	298-300
᾽Ωστε, ὥς + απαρέμφατο.....	299
᾽Ωστε, ὥς + απαρέμφατο ἢ μετοχή στον πλάγιο λόγο.....	299
᾽Ωστε, ὥς + ἐγκλιση.....	300
ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	301-303
Χρήση.....	301
Τρόποι εκφοράς.....	301-302
Οὐ μὴ + υποτακτική ἢ οριστική μέλλοντα.....	303
ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.....	303-307
Χρήση.....	304-305
Εξάρτηση.....	305
Εγκλίσεις.....	305-306
Ἐάν, ἄν, ἤν + υποτακτική	
εἰ + οριστική	
εἰ + ευκτική.....	307

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ με ὅπως, ὡς + Υποτακτική ή οριστική μέλλοντα	307-308
ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	309-315
Τα είδη των υποθετικών λόγων.....	309-311
Πολλές ασύνδετες υποθέσεις.....	311
ΕΛΛΙΠΕΙΣ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ.....	312-315
Παράλειψη του ρήματος της υπόθεσης.....	312-313
Αντικατάσταση της υπόθεσης.....	313-314
Αποσιώπηση της απόδοσης.....	314
Παράλειψη του ρήματος της απόδοσης.....	315
Διάκριση των υποθετικών λόγων με βάση την απόδοση.....	315
ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	316
ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	317-318
ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	318-327
Χρονικές Οριστικές.....	319-320
Χρονικές Υποθετικές.....	320-323
ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ πρὶν	323-327
Πρὶν + Απαρέμφατο.....	323-324
Πρὶν με Εγκλίσεις.....	324-327
Πρὶν + Οριστική.....	325
Πρὶν + Υποτακτική.....	325-326
Πρὶν + Ευκτική.....	327
ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	327-337
ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΕΣ.....	328-329
Ενσωμάτωση δευτερεύουσας ή μετοχικής πρότασης σε αναφο- ρική.....	329-330
Οι Εγκλίσεις στις αναφορικές Προσδιοριστικές.....	330-331
ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ.....	331-334
Αιτιολογικές.....	331-332
Τελικές.....	332
Συμπερασματικές.....	332
Υποθετικές ή Αοριστολογικές.....	333-334
Γενικά περί των αναφορικών προτάσεων.....	334-337
ΠΑΡΑΒΟΛΙΚΕΣ Ή ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	337-341
Είδη σύγκρισης.....	338-339
Εγκλίσεις.....	339-340
Παράλειψη ρήματος ή άλλων όρων.....	340-341
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	341-342

ΤΑ ΜΟΡΙΑ **ὡς, ὅτι, ὅπως, εἰ** ΚΑΙ ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥΣ

ΤΟ ΜΟΡΙΟ ὡς ΚΑΙ ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ.....	343-347
Το μόριο ὡς ως σύνδεσμος.....	343
Το μόριο ὡς ως επίρρημα.....	344-345
᾽Ως ἔστω	345

Ής + Μετοχή.....	345-347
Ής + Απαρέμφατο	347
Το μόριο ώς ως πρόθεση.....	347
ΤΟ ΜΟΡΙΟ ότι ΚΑΙ ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ.....	348-349
Το μόριο ότι ως σύνδεσμος.....	348
Το μόριο ότι ως αναφορικό.....	348-349
Το μόριο ότι ως επίρρημα.....	349
ΤΟ ΜΟΡΙΟ όπως ΚΑΙ ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ.....	349-350
ΤΟ ΜΟΡΙΟ εί	350-351

ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

ΤΟ ΑΝΑΡΘΡΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ.....	352-369
ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΩΣ ΕΓΚΛΙΣΗ	352-354
Το απαρέμφατο σε προσταγές και απαγορεύσεις.....	352-353
Το απαρέμφατο σε δευτερεύουσες προτάσεις.....	353-354
ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΩΣ ΚΥΡΙΟΣ ΟΡΟΣ.....	354-355
ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΩΣ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ.....	355
ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΩΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ.....	356
ΑΠΟΛΥΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	357
ΕΠΙΦΩΝΗΜΑΤΙΚΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ.....	358
ΤΟ ΑΝΑΡΘΡΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΩΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	358-360
Το τελικό απαρέμφατο ως αντικείμενο.....	358-360
Το ειδικό απαρέμφατο ως αντικείμενο	360
ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ.....	361-362
ΣΥΝΤΑΞΗ ΜΗ ΣΥΝΔΕΟΜΕΝΩΝ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΩΝ.....	362-367
Τα αρνητικά μόρια οὐ, μή + απαρέμφατο.....	368-369
ΤΟ ΕΝΑΡΘΡΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	369-372
Σύνταξη του έναρθρου απαρεμφάτου.....	369-370
Χρήσεις του έναρθρου απαρεμφάτου.....	370-371
Το έναρθρο απαρέμφατο με προθέσεις.....	371-372

Η ΜΕΤΟΧΗ

Χρήσεις της μετοχής.....	373-374
Η ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ.....	374-379
Χρήσεις της επιθετικής μετοχής.....	374-375
Η επιθετική μετοχή με προθέσεις.....	375-376
Άναρθρη επιθετική μετοχή.....	376
Ουσιαστικοποίηση της επιθετικής μετοχής.....	376-377
Σύνταξη της επιθετικής μετοχής.....	378-379
Η ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ.....	379-385
Σύνταξη της κατηγορηματικής μετοχής.....	379-384
Κατηγορηματική μετοχή συννημμένη στο υποκείμενο.....	380-382

Κατηγορηματική μετοχή συνημμένη στο υποκείμενο ή στο αντι- κείμενο	383-384
Παράλειψη της κατηγορηματικής μετοχής.....	385
Η ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ	385-403
ΧΡΟΝΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ.....	385-386
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ.....	387-389
ΤΕΛΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ.....	389-391
Ώς ή ΩΣΠΕΡ + ΜΕΤΟΧΗ	390-391
ΤΡΟΠΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ.....	391-392
ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ.....	392-394
ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΗ Ή ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ.....	395-396
Σύνταξη της Επιρρηματικής μετοχής.....	396-397
Συνημμένη και απόλυτη μετοχή.....	397-398
Γενική απόλυτη.....	398-399
Αιτιατική απόλυτη	399-400
ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΠΡΟΤΑΣΗ.....	400-403

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Τα είδη του πλάγιου λόγου και οι μορφές του.....	404
ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	404-413
ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ	404-408
Χρόνοι.....	404-405
Εγκλίσεις.....	405-407
ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ.....	408-411
Το δυνητικό απαρέμφατο στον πλάγιο λόγο	410-411
ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΜΕ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ.....	411-413
Η δυνητική κατηγορηματική μετοχή στον πλάγιο λόγο	412-413
ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΚΡΙΣΗΣ ΜΕ ΠΛΑΓΙΑ ΕΡΩΤΗΣΗ.....	413
ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ.....	414-416
Το τελικό απαρέμφατο ως πλάγιος λόγος επιθυμίας.....	414-415
Η πλάγια ερώτηση ως πλάγιος λόγος επιθυμίας.....	415
“Οπως, ώς + υποτ. ή οριστ. μέλλ. ως πλάγιος λόγος επιθυμίας.....	416
ΟΙ ΕΥΘΕΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ	416
ΣΥΝΕΧΗΣ ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ.....	417-419
ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ	420-425
Οι εγκλίσεις στις δευτερεύουσες προτάσεις	420-422
Οι χρόνοι στις δευτερεύουσες προτάσεις.....	423
ΔΙΕΚΤΑΣΗ ΠΛΑΓΙΑΣΜΟΥ.....	423-425
ΑΝΑΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ.....	425-426
ΟΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ.....	426-429
ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΡΟΠΗΣ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΣΕ ΕΥΘΥ.....	430-433
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΡΟΠΗΣ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ ΣΕ ΕΥΘΥ	434-437
ΟΙ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ	438-444

Υποθετικοί λόγοι του πραγματικού.....	438-439
Υποθετικοί λόγοι του μη πραγματικού.....	439
Υποθετικοί λόγοι της απλής σκέψης.....	439-440
Υποθετικοί λόγοι της αόριστης επανάληψης στο παρελθόν.....	440
Υποθετικοί λόγοι της αόριστης επανάληψης στο παρόν-μέλλον.....	441
Υποθετικοί λόγοι του προσδοκωμένου.....	441-442
Λανθάνοντες υποθετικοί λόγοι στον πλάγιο λόγο.....	442-444
ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΟΙ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ.....	
ΟΧΙ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ.....	445-447
ΜΕΡΙΚΗ ΠΛΑΓΙΟΤΗΤΑ.....	447

ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ

ΕΙΔΗ ΣΧΗΜΑΤΩΝ.....	448
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ.....	448-452
Σχήμα κατά σύννεση.....	448-449
Σχήμα Σύμφυρσης.....	449
Σχήμα Ανακόλουθο.....	449-450
"Σχήμα καθ' ὅλον καὶ μέρος".....	450
Ἐλξη ἢ Αφομοίωση.....	450-451
Υπαλλαγή.....	451
Πρόληψη.....	451
Αττική σύνταξη.....	452
Πινδαρικό Σχήμα.....	452
ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ.....	452-454
Υπερβατό.....	452-453
Χιαστό.....	453
Πρωθύστερο.....	453
Ομοιοτέλετο ἢ ομοιοκατάληκτο.....	453
Ασύνδετο.....	454
ΣΧΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.....	454-459
ΕΛΛΕΙΨΗ ἢ ΒΡΑΧΥΛΟΓΙΑ.....	454-456
Σχήμα ἀπὸ κοινού.....	454-455
Σχήμα ἐξ ἀναλόγου.....	455
Σχήμα ἐξ ἀντιθέτου.....	455
Σχήμα Ζεύγμα.....	455
Αποσιώπηση.....	456
Παρασιώπηση ἢ Ὑποσιώπηση.....	456
ΠΛΕΟΝΑΣΜΟΣ.....	456-459
Ρητορική ερώτηση.....	456
Σχήμα ἐκ παραλλήλου ἢ ἐξ ἀντιθέτου.....	456
Περίφραση.....	457
"Σχήμα ἐν διὰ δυοῖν".....	457
Κύκλος.....	457

Παρονομασία ή παρήχηση ή ετυμολογικό σχήμα.....	457
Αντίθεση.....	458
Επαναφορά.....	458
Αντιστροφή ή επιστροφή.....	458
Συμπλοκή.....	458
Επιδιόρθωση.....	458
Σχήμα υποφοράς και ανθυποφοράς.....	458-459
ΣΧΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ	
ΤΗ ΛΕΚΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ.....	460-463
Μεταφορά.....	460
Συνεκδοχή.....	460
Μετωνυμία ή υπαλλαγή.....	461
Αντονομασία.....	461
Αντίφραση.....	461
Λιτότητα ή σχήμα Λιτότητας.....	462
Ειρωνεία.....	462
Ευφημισμός.....	462
Υπερβολή.....	462
Αλληγορία.....	463
ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ.....	465

ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ
2. ΦΥΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ
3. ΣΠΑΝΙΟΤΕΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ
4. ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ
5. ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ Ή ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

1. Τα παρακάτω παραδείγματα:

Οί Ἀθηναῖοι πολεμοῦσι Λακεδαιμονίους.

Οἱ φθονοῦντες μισοῦνται.

Κῦρος ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας.

Οὗτος κάθηται

δείχνουν αυτούς που ενεργούν (*Ἀθηναῖοι*), αυτούς που παθαίνουν (*οἱ φθονοῦντες*), αυτούς που βρίσκονται σε μια κατάσταση (*Κῦρος, οὗτος*). Οι ὅροι αυτοί αποτελούν το θεμέλιο λίθο της πρότασης, δηλαδή *ὑπόκεινται* (βρίσκονται κάτω-κάτω, αποτελούν τη βάση), γι' αυτό λέγονται ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ.

Ἄρα, ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ λέγεται το πρόσωπο ή το πράγμα που ενεργεί, πάσχει ή βρίσκεται σε μια κατάσταση.

ΦΥΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ Ή ΤΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΩΣ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

2. Το ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ του ρήματος βρίσκεται σε ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ και μπορεί να είναι οποιοδήποτε μέρος του λόγου, ακόμη και ολόκληρη φράση ή πρόταση ή απαρέμφατο, θεωρούμενα ως ουσιαστικά σε ονομαστική.

Ὁ ἥλιος λάμπει.

Οὐδεὶς ἦλθεν.

Ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐπαύσατο.

Οἱ εἰδότες τὸ πρᾶγμα παρήσαν, αυτοὶ που γνώριζαν το πρᾶγμα ἦταν παρόντες.

Ἔπεσον δύο ἢ τρεῖς.

Σωφρόνων ἐστὶ πόλεμον μὴ ἀναιρεῖσθαι, ἔργο συνετών ανθρωπῶπων εἶναι να αποφεύγουν τον πόλεμο.

Ἄ μέλλω λέγειν (= οἱ ἐμοὶ λόγοι) οὐ πρὸς χάριν ὑμῖν ῥηθησεται (= ῥηθήσονται), ὅσα πρόκειται να πω δε θα λεχθούν για χάρη σας.

Σφαλερόν ἐστὶ τό, ἃ μὴ οἶδέ τις, ταῦτα ἢ λέγειν ἢ πράττειν, εἶναι επικίνδυνο να λέει ἢ να κάνει κανεῖς ὅσα δεν ξέρει.

ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΠΑΝΙΟΤΕΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ

3. Σχετικά με το υποκείμενο του ρήματος αξίζει να προσεχθούν οι εξής ιδιομορφίες:

1. ΛΕΞΕΙΣ Ἡ ΦΡΑΣΕΙΣ Ἡ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΚΑΘΙΣΤΟΥΝ ΕΝΑ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

Το υποκείμενο ρήματος είναι κατά κανόνα ὄνομα ουσιαστικό ἢ αντωνυμία· ὅταν ὅμως ἓνα σύνολο λέξεων ἢ μια πρόταση με το ἄρθρο **τὸ** ἢ χωρίς αὐτό ἢ ἓνα ἐπίθετο ἢ ἐπίρρημα μπορεῖ να αντικαταστήσει ἓνα ὄνομα, τότε αὐτά παίρνουν τη θέση του υποκειμένου.

Οἱ ἐν τῇ πόλει (= οἱ πολῖται) τοῖς ἄρχουσι πείθονται.

Τὸ νῦν οὐ πάλαι ἐστὶ.

Τὸ γνῶθι σαυτὸν γνωμικόν ἐστὶ.

Τὸ ἄφρον (= ἡ ἀφροσύνη) ἄτιμόν ἐστὶ.

Τέρας ἐστὶ ὅστις διὰ βίου ηὐτύχηκε (= ὁ διὰ βίου εὐτυχής).

Ὅταν πόλις τειχισθῆ (ἢ τειχισθεῖσα πόλις) καλεῖται φρούριον.

Νέος ἀπόλλυται ὄντινα φιλεῖ θεός (= ὁ θεοφιλής), ὅποιον αγαπάει ο θεός πεθαίνει νέος.

2. ΑΤΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

Ρῆμα στο γ' ενικό δέχεται υποκείμενο ουδέτερου γένους σε πληθυντικό αριθμό παρά τον κανόνα.

Ὅτε τὰ ζῷα φωνὴν εἶχε, τὰ πρόβατα ἔλεγε τῷ δεσπότη - Τὰ δίκαια καλά ἐστὶ.

3. ΣΧΗΜΑ ΚΑΤΑ ΣΥΝΕΣΗ Ἡ ΚΑΤΑ ΤΟ ΝΟΟΥΜΕΝΟ

Ρῆμα πληθυντικού αριθμού δέχεται υποκείμενο λέξη περιληπτικής ση-

μασίας σε ενικό αριθμό. Τέτοιες λέξεις είναι συνήθως οι εξής: ἡ πόλις (= οἱ πολῖται), ὁ στρατός (= οἱ στρατιῶται), τὸ στρατεύμα (= οἱ στρατιῶται), τὸ στρατόπεδον, ὁ ὄχλος, (= οἱ ἄνθρωποι), τὸ πλῆθος (= οἱ πλείονες).

Ἡ πόλις ἐν αἰτία εἶχον Περικλέα, οἱ πολῖτες κατηγοροῦσαν τον Περικλή.

Ὁ στρατός εὐθύς ἀνεχώρησαν. - Τὸ πλῆθος τῶν συμμάχων ἐψηφίσαντο.

Όταν έχουμε μετοχή, η ασυμφωνία με το υποκείμενο μπορεί να είναι στο γένος.

Ἔδοξε τὰ τέλη καταβάνας (αντί: καταβάντα) εἰς τὸ στρατόπεδον βουλευεῖν παραχρημα.

Εδώ ανήκει και η λεγόμενη ανακόλουθη ονομαστική.

Τοῖς μὲν Συρακοσίοις καὶ ξυμμάχοις κατάπληξις ἐν τῷ αὐτίκα οὐκ ὀλίγη ἐγένετο (= οἱ Συρακόσιοι κατεπλήχθησαν), ὁρῶντες οὐδὲν ἦσον στρατὸν ἴσον καὶ παραπλήσιον τῷ προτέρῳ ἐπεληλυθότα, οἱ Συρακόσιοι και οἱ σύμμαχοί τους τα ἔχασαν εντελώς, γιατί ἐβλεπαν να ἐρχεται εναντίον τους στρατός ἰσάριθμος και παρόμοιος σε ἐξοπλισμό με το πρώτο εκστρατευτικό σώμα.

Εδώ η μετοχή ὁρῶντες είναι σε ονομαστική, αντί σε δοτική ὁρῶσι, μολονότι αναφέρεται στις δοτικές Συρακοσίοις και ξυμμάχοις, γιατί στη φράση κατάπληξις ἐγένετο = κατεπλήχθησαν το λογικό υποκείμενο είναι οἱ Συρακόσιοι και οἱ ξύμμαχοι.

4. ΕΜΠΡΟΘΕΤΟ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟ ΩΣ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

Όταν το υποκείμενο είναι αριθμητικό και δε δηλώνεται κάτι με ακρίβεια αλλά κατά προσέγγιση, ή όταν έχουμε μερισμό, τότε το υποκείμενο τίθεται σε ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ με τις προθέσεις εἰς, ἐπί, περί, ἀμφί, κατά, πρός, ὑπέρ, ὡς.

Ἄπεθανον εἰς χιλίους.

Ἄφικοντο ἀμφὶ τοὺς διακοσίους.

Ἔπεσον ὑπὲρ τοὺς τεσσαράκοντα ἄνδρας.

Καθ' ἐκάστους (= ο καθένας χωριστά) ἐκαλοῦντο Ἕλληνες.

Κατεσκάφη τῶν μακρῶν τειχῶν ἐπὶ δέκα στάδια ἐκατέρου, γκρεμίστηκε μια ἑκταση γύρω στα δέκα στάδια ἀπὸ το καθένα ἀπὸ τα Μακρὰ τείχη.

5. ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρόληψη του υποκειμένου λέγεται το συντακτικό φαινόμενο κατά το οποίο το υποκείμενο δευτερεύουσας πρότασης, συνήθως πλάγιας ερώτη-

σης ή ειδικής, λαμβάνεται εκ των προτέρων (*προλαμβάνεται*) στην προηγούμενη πρόταση ως αντικείμενο, αιτιατική της αναφοράς, γενική συμπληρωματική (*υποκειμενική, αντικειμενική, κτητική*) ή ως άλλος προσδιορισμός.

Οἴσθα Εὐθύδημον ὅπόσους ὀδόντας ἔχει;

Το Υποκείμενο της πλάγιας ερώτησης είναι *Εὐθύδημος*, που στην κύρια είναι αντικείμενο ή προσδιορισμός της αναφοράς.

Δέδοκά σε μὴ πληγῶν δέη, φοβάμαι για σένα μήπως χρειαστεί να τιμωρηθείς.

Και εδώ το υποκείμενο της ενδοιαστικής *σύ* είναι στην κύρια αιτιατική της αναφοράς.

Ὅρθῶς λέγεις περὶ σωφροσύνης, ὃ ἐστίν· ενν. ἡ σωφροσύνη, που βγαίνει από τον εμπρόθετο της αναφοράς.

6. ΕΛΞΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πολλές φορές η προσδιοριζόμενη ονομαστική έλκεται από την αιτιατική αναφορικού και γίνεται και αυτή αιτιατική.

Τὴν οὐσίαν, ἣν κατέλιπε τῷ υἱεῖ (αντί: ἡ οὐσία), οὐ πλείονος ἀξία ἐστὶ ἢ τετάρων καὶ δέκα ταλάντων, ἡ περιουσία που ἄφησε στο γιο δεν ἀξίζει περισσότερα ἀπὸ δεκατέσσερα τάλαντα. - Τὸν ἄνδρα τοῦτον ὃν πάσαι ζητεῖς ἐνθάδε ἐστὶ, ὁ ἄνδρας που ζητᾶς ἐδῶ και και πολύ ὥρα εἶναι ἐδῶ.

ΛΕΞΕΙΣ ἢ ΦΡΑΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΩΣ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

Οἱ ἐν τῇ πόλει (= οἱ πολῖται) τοῖς ἄρχουσι πείθονται.

Τὸ νῦν οὐ πάσαι ἐστί.

Τὸ γνῶθι σαυτὸν γνωμικόν ἐστι.

ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ

4. Το υποκείμενο παραλείπεται:

1. Με τα λεκτικά *λέγουσι, φασί, λέγεται* (= *λένε, λέγεται*), καθώς και με το δοξαστικό *δοκεῖ* (= *έχει κάποιος κάποια γνώμη*), όταν είναι μια γενική λέξη. Στην περίπτωση αυτή στα λεκτικά νοούνται ως υποκείμενα τα *τινές* ή *οἱ ἄνθρωποι*, ενώ στο δοξαστικό *δοκεῖ* τα *αὐτός, οὗτος*.

Φασὶ τὸν δῆμον ἐλέσθαι συνεισενεγκεῖν αὐτὸν καὶ μετασχεῖν τῆς δαπάνης, λένε ὅτι ὁ λαὸς προτίμησε να συνεισφέρει ὁ ἴδιος και να πάρει μέρος στη δαπάνη.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Από τέτοιες συντάξεις με υποκείμενο γενική λέξη για πρόσωπα, κατάντησαν προτρεπτικά μόρια ακόμη και οι προστακτικές του β' προσώπου *ἄγε, φέρε, ἴθι* (= εμπρός, έλα, για, ας), καθώς και η οριστική *βούλει*, που λέγονται για οποιοδήποτε πρόσωπο και αριθμό.

* *Ἴθι δὴ ἀναμνήσθητι, για θυμήσον.*

Θῶμεν οὖν βούλει δύο εἶδη τῶν ὄντων; θῶμεν. Πρβλ. το νεοελλ. έλα, πάμε.

2. Όταν είναι αόριστο ή, όπως στις φράσεις *καλῶς ἔχει, οὕτως ἔχει*, όταν νοούνται τα *τοῦτο, τὸ πράγμα, τὸ ἔργον κλπ.*

Εἰ γὰρ ὄφελον οἰοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι, ἵνα οἰοί τ' ἦσαν καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα, καὶ καλῶς ἂν εἶχεν, μακάρι να μποροῦσαν οἱ πολλοὶ να πετυχαίνουν τα μεγαλύτερα κακά, για να ήταν σε θέση να πετυχαίνουν και τα μεγαλύτερα καλά τότε θα ήταν καλά τα πράγματα.

3. ΟΤΑΝ ΤΟ ΡΗΜΑ ΥΠΑΙΝΙΣΣΕΤΑΙ ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ

Στο *κηρύσσει* νοείται ως υποκείμενο ὁ *κῆρυξ*, στο *σαλπίζει ὁ σαλπικτής*.

4. ΟΤΑΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΕΙ ΧΡΟΝΟ ΗΜΕΡΟΝΥΚΤΙΟΥ

Έτσι,

Στις φράσεις *ὄψέ ἦν*, ήταν αργά, *ἦν ἀμφὶ πλήθουσαν ἀγοράν*, ήταν η ώρα που η αγορά ήταν γεμάτη κόσμο, *ἦν ἀμφὶ μέσας νύκτας*, ήταν μεσάνυχτα, *ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν*, ήταν η ώρα της τελευταίας βάρδιας, υποκείμενο είναι κάθε φορά ἡ *ἡμέρα*, ενώ τα *ὄψέ, ἀμφὶ πλήθουσαν ἀγοράν, ἀμφὶ μέσας νύκτας, ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν* είναι ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΑ.

5. ΜΕ ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΕΝΙΚΟ ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗΣ

Όταν εύκολα εννοείται ότι είναι οι λέξεις *δοῦλος, παῖς*.

6. ΟΤΑΝ ΕΥΚΟΛΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΝΟΗΘΕΙ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ Ή ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΜΦΡΑΖΟΜΕΝΑ

Ὅσον χρόνον προύστη Περικλῆς τῆς πόλεως, ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτὴν (νοείται ὁ *Περικλῆς*) καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐκείνου μεγίστη (νοείται ἡ *πόλις*).

Ἀμάξας ἐς τὰς ὁδοὺς καθίστασαν, ἴν' ἀντὶ τειχοῦς ἦ (εννοείται τὸ *ἀμάξας ἐς τὰς ὁδοὺς καθιστάναι*).

**ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ
ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ**

5. Το Υποκείμενο του Απαρεμφάτου είναι σε πτώση:

Α΄ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ, όταν είναι το ίδιο με το υποκείμενο του ρήματος από το οποίο εξαρτάται, και δεν επαναλαμβάνεται (ΤΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΙΑ).

Κύρος έπειράτο κατάγειν τούς έκλεπτοκότας, ο Κύρος προσπαθούσε να επαναφέρει στην πατρίδα τους τους πολιτικούς εξορίστους.

Αλλά, και αν ακόμη ένα απαρέμφατο εξαρτάται από τα πρόσωπα απαρέμφατα **δεῖν, χρῆναι, οἶόν τε εἶναι**, που με τη σειρά τους είναι αντικείμενα στα ρήματα **ἠγοῦμαι, οἶομαι, φημί**, ακόμη και τότε το υποκείμενο του απαρεμφάτου τίθεται σε ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ και όχι σε αιτιατική, μολονότι τυπικά έχουμε ετεροπροσωπία, γιατί τα **ἠγοῦμαι, φημί, οἶομαι** κλπ. αποτελούν μια έννοια με τα παραπάνω πρόσωπα.

Ἡγούμεν δεῖν χρημάτων κρείττων εἶναι νόμιζα ὅτι ἔπρεπε να εἶμαι ἀνώτερος χρημάτων. Εδώ υποκείμενο του **εἶναι** νοείται πάλι η ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ **ἐγώ**, μολονότι το **εἶναι** εξαρτάται άμεσα από το πρόσωπο **δεῖν** αυτό άλλωστε δείχνει και η ονομαστική **κρείττων** που είναι κατηγορούμενο στο υποκείμενο του **εἶναι**.

Φημί δεῖν αὐτὸς στεφανοῦσθαι, ισχυρίζομαι ὅτι πρέπει να στεφανωθῶ ὁ ἴδιος προσωπικά.

Β΄ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ, όταν είναι διαφορετικό, έτερο πρόσωπο από το υποκείμενο του ρήματος της εξάρτησης (ΕΤΕΡΟΠΡΟΣΩΠΙΑ).

Οἱ Πέρσαι οἶονται τούς ἀχαρίστους καὶ περὶ θεοῦς ἂν ἀμελῶς ἔχειν, οἱ Πέρσαι νομίζουν ὅτι οἱ αγνώμονες θα αδιαφοροῦν και για τους θεοὺς ακόμη.

Πυνθάνομαι ταῦτα ἀπολογήσεσθαι αὐτόν, πληροφοροῦμαι ὅτι αὐτὸς θα πει αὐτά στην απολογία του.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

– Σε ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ βρίσκεται ή νοείται το υποκείμενο του απαρεμφάτου ακόμη και σε ΤΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΙΑ στις εξής περιπτώσεις:

1. Όταν το υποκείμενο του ρήματος θεωρεί τον εαυτό του ως αντικείμενο της προσωπικής του παρατήρησης, όταν δηλαδή κάποιος κρίνει τον εαυτό του σαν τρίτος ή όταν αντιδιαστέλλει εαυτόν από κάποιον άλλο. Η αιτιατική αυτή είναι των προσωπικών ή αυτοπαθών αντωνυμιών.

Οἶομαι ἐμὲ μᾶλλον εἶναι ζητητὴν τούτου, νομίζω ὅτι ἐγὼ περισσότερο ἀπὸ οποιονδήποτε ἄλλον ερευνῶ γι' αὐτὸ το ζήτημα.

Κροῖσος ἐνόμισεν ἑαυτὸν εἶναι πάντων ὀλβιώτατον, ὁ Κροῖσος πίστεψε ὅτι ἦταν ὁ πιο ευτυχισμένος ἀπὸ ὅλους τους ἀνθρώπους.

2. Σε ισχυρή αντίθεση

Εὐχομαί τε οὐδὲν ἦττον ζῆν ὑμᾶς ἢ καὶ ἐμαυτόν, τά τ' ἐπιτήδεια θαυμάσατε μὲν ἂν ἴσως, εἰ φαίην βούλεσθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ ἐμὲ ἔχειν, εὐχομαι να ζεῖτε εσεῖς πιο καλά από εμένα, και σε ό,τι αφορά τα απαραίτητα για τη ζωή, ἴσως θα παραξενευτείτε, αν ισχυριστώ ότι επιθυμῶ σεις να τα έχετε πιο άφθονα παρά εγώ.

Η περίπτωση αυτή παρατηρείται σε συγκρίσεις, όπου ο συγγραφέας προτιμά να θέσει το β' όρο στην ίδια πτώση (ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ) με τον πρώτο παρά σε ονομαστική, παρόλο που υπάρχει ταυτοπροσωπία.

3. Όταν το απαρέμφατο εξαρτάται από άλλο απαρέμφατο ή μετοχή που το υποκείμενό τους βρίσκεται ή νοείται σε αιτιατική.

Ἐγὼ μέντοι οὐδ' ἐγχειρῆσαι οἶμαι τὸν Λυκοῦργον ταύτην τὴν εὐταξίαν καθιστάναι, εγὼ όμως ούτε καν νομίζω ότι ο Λυκούργος ἐπιχείρησε να επιβάλει αυτή την πειθαρχία. Εδώ τὸν Λυκοῦργον είναι υποκείμενο και του ἐγχειρῆσαι και του καθιστάναι.

Ἔπεισαν τοὺς συνάρχοντας βουλομένους πέμπειν γράμματα τῇ τε βουλῇ και ὑμῖν, μετέπεισαν τους συνάρχοντές τους που ήθελαν να στείλουν επιστολή τόσο στη βουλή όσο και σε σας. Εδώ τοὺς συνάρχοντας είναι υποκείμενο και στη μετοχή βουλομένους και στο πέμπειν.

– Επίσης, σε ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ θα νοηθεί το υποκείμενο απαρεμφάτου που είναι το ίδιο με το υποκείμενο μετοχής σε γενική ή δοτική.

Ἀνθρώπων οἰομένων τί εἶναι, για ανθρώπους που νομίζουν ότι είναι κάποιος αξίας. Εδώ το υποκείμενο του εἶναι θα εξαχθεί από τη γενική ἀνθρώπων σε αιτιατική ἀνθρώπους.

4. Όταν το υποκείμενο, λόγω παρεμβολής προτάσεων, βρίσκεται μακριά από το απαρέμφατο. Στην περίπτωση αυτή, ο συγγραφέας είχε στο μυαλό του να βάλει την αιτιατική αυτή αντικείμενο· επειδή όμως παρεμβλήθηκαν άλλες προτάσεις, ξέχασε την αρχική του σκέψη, άλλαξε τη σύνταξη από ενεργητική σε παθητική και χρησιμοποίησε ρήμα στο πρόσωπο στο οποίο βρίσκεται η αιτιατική, την οποία προόριζε για αντικείμενο.

Ἄρταξέροξης και τοῦ ὁμομητρίου ἀδελφοῦ και τεθνηκότος ἤδη ἀποτεμῶν τὴν κεφαλὴν και τὴν χεῖρα ἀνεσταύρωσεν ἢ μᾶς δέ, οἷς κηδεμῶν μὲν οὐδεις πάρεστιν, ἐστρατεύσαμεν δὲ ἐπ' αὐτόν ὡς δούλον ἀντιβασιλέως ποιήσοντες και ἀποκτενοῦντες εἰ δυναίμεθα, τί ἂν οἰόμεθα παθεῖν; Ο Ἀρταξέροξης και τον αδερφού τον από την ίδια μάνα, και νεκρού ακόμη, αφού τον έκοψε το κεφάλι και το χέρι, τα κάρφωσε ψηλά σε πάσσαλο· εμεῖς που δεν έχουμε κανέναν να μας φροντίζει και που εκστρατεύσαμε εναντίον του για να τον κάνουμε δούλο αντί για βασιλιά και για να τον σκοτώσουμε ακόμη, αν μπορούμε, τι νομίζουμε ότι θα πάθουμε; Εδώ είχε στο μυαλό του να πει: εμάς τι θα μας κάνει, αφού τον αδελφού του έκοψε το κεφάλι: αλλά τελικά είπε: εμεῖς τι θα πάθουμε;

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ 1. Με ρήμα που συντάσσεται με πρόσωπο σε οποιαδήποτε πτώση + τελικό απαρέμφατο, το πρόσωπο είναι ταυτόχρονα και το λογικό υποκείμενο του απαρεμφάτου. Έτσι, αν το πρόσωπο είναι σε γενική ή δοτική, το υποκείμενο του απαρεμφάτου θα εξαχθεί από εκεί σε πτώση

αιτιατική.

Ἐκέλευσεν αὐτὸν παραδοῦναι τὰς ναῦς.

Δέομαι ὑμῶν ἰατροῦς γενέσθαι τῆς ἐμῆς ἀτυχίας.

Τοῖς στρατιώταις παρήγγειλε συσκευάζεσθαι.

2. Σε απρόσωπη σύνταξη με *δοτική προσωπική*, το υποκείμενο του απαρεμφάτου εξάγεται σε αιτιατική πτώση από τη δοτική προσωπική.

Ἐξῆν τῇ πόλει τὰ ἑαυτῆς ἀσφαλῶς ἔχειν.

ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ ΣΕ ΕΤΕΡΟΠΡΟΣΩΠΙΑ

6. Το υποκείμενο του Απαρεμφάτου παραλείπεται και νοείται ή εξάγεται από κάποιον όρο σε πτώση ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ στις εξής περιπτώσεις*:

1. Όταν είναι αντικείμενο άμεσο ή έμμεσο του ρηματικού τύπου από τον οποίο εξαρτάται το απαρέμφατο, γιατί αυτό είναι ταυτόχρονα το λογικό υποκείμενο του απαρεμφάτου.

Ἄκαρνᾶνες ἔπεμπον παρὰ Φορμίωνα κελεύοντες ἀμύνειν, οἱ Ἄκαρνάνες ἐπέστελναν πρέσβεις στον Φορμίωνα παρακαλώντας τον να τους βοηθήσει. Εδώ παραλείπεται το υποκείμενο του *ἀμύνειν* που είναι *αὐτὸν (= τὸν Φορμίωνα)*, γιατί είναι ταυτόχρονα αντικείμενο στη μετοχή *κελεύοντες* από την οποία εξαρτάται το απαρέμφατο.

2. Όταν με το κύριο ρήμα υπάρχει κάποιος σημαντικό επιπρόσθετο, από το οποίο εξάγεται σε πτώση ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ το υποκείμενο του ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ:

α) Με τα *ἔργον (ἔστι), (ἰδιόν) ἔστι, μέρος ἔστι + κτητική αντωνυμία*, το υποκείμενο του απαρεμφάτου νοείται σε ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ στο πρόσωπο της κτητικής αντωνυμίας και στον αριθμό των κτητόρων της.

Σὸν ἔργον λέγειν τε τοὺς φίλους οἴτινές εἰσι. Εδώ το υποκ. των απαρεμφάτων *λέγειν* και *ἐπιδεικνύναι* θα εξαχθεί από την κτητική αντωνυμία *σὸν* και θα είναι *σε*.

Σφέτερον ἔργον ἔστι καταδουλοῦσθαι τοὺς ἄλλους. Εδώ το υποκ. του *καταδουλοῦσθαι* θα βγει από το *σφέτερον* και θα είναι *σφᾶς*.

Σὸν μέρος ἔστι λέγειν δι' ὅτι ἐπὶ πενία μέγα φρονεῖς. Το υποκείμενο είναι *σέ*.

β) Με τα *ἔργον (ἔστι), (ἰδιόν) ἔστι, μέρος ἔστι + γενική κτητική ή του δημιουργού ή της ιδιότητας, ή κτητικής αντωνυμίας*, το υποκείμενο του απαρεμφάτου εξάγεται από τη γενική σε ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ και στον αριθμό των

* Οι περιπτώσεις αυτές είναι συνάμα και τρόποι εύρεσης του υποκειμένου του απαρεμφάτου σε ετεροπροσωπία.

κτητόρων.

Ἐμὸν μὲν οὖν ἔργον ἐστὶ καὶ τῶν ἄλλων τῶν κηδομένων τῆς πόλεως προαιρεῖσθαι τῶν λόγων μὴ τοὺς ἡδίστους ἀλλὰ τοὺς ὠφελιμωτάτους. Εδώ το υποκ. του *προαιρεῖσθαι* θα βγει από τη γενική *τῶν ἄλλων τῶν κηδομένων: τοὺς ἄλλους τοὺς κηδομένους*: παράλληλα εἶναι και το *ἐμέ* που βγαίνει από το *ἐμόν*.

Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἐστὶν ὅλως, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ ἧθους τοῦ ὑμετέρου κύριον ποιῆσαι τοιοῦτον νόμον, καὶ τοῦτο πειράσομαι δεῖξαι διὰ βραχέων. Το υποκ. του *ποιῆσαι* θα βγει από τη γενική της ιδιότητας *τοῦ ἧθους τοῦ ὑμετέρου: ὑμᾶς*.

3. Όταν το ρήμα δευτερεύουσας πρότασης εξαρτημένης από απαρέμφοτο υπαινίσσεται το υποκείμενό του απαρεμφάτου.

Καίτοι πῶς αὐτοῖς χρῆ συγγνώμην ἔχειν, ὅταν ὁρᾶτε τὰς ναῦς καταλυόμενας; ἀλήθεια, πῶς πρέπει να συγχωρήσετε αὐτούς, ὅταν βλέπετε να παροπλίζεται ο στόλος; Εδώ ως υποκείμενο του *συγγνώμην ἔχειν* νοείται η ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ *ὑμᾶς*, όπως υπαινίσσεται το *ὁρᾶτε* της χρονικοῦποθετικής πρότασης.

Χρῆ οὖν ἐάν τι καὶ ἄλλο ἀσκῆτε, ἀσκεῖν μετ' ἀρετῆς. Και εδώ το υποκείμενο του *ἀσκεῖν* πρέπει να είναι *ὑμᾶς*, όπως υπαινίσσεται το *ἀσκῆτε*.

4. Όταν υπάρχει κλητική προσφώνηση, γιατί στην περίπτωση αυτή ως υποκείμενο του απαρεμφάτου νοείται η ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ *σέ* ή *ὑμᾶς* στον αριθμό της κλητικής προσφώνησης.

Οὐκουν ἄξιον, ὃ ἄνδρες δικασταί, πειθομένους κατηγοροῖς τοιοῦτοις ἐμοῦ καταψηφίσασθαι, δεν αξίζει, κύριοι δικαστές, να βασιστείτε σε τέτοιους κατηγορούς και να με καταδικάσετε. Εδώ ως υποκείμενο του απαρεμφάτου *καταψηφίσασθαι* νοείται το *ὑμᾶς*.

Οι εξαιρέσεις είναι σπάνιες, όπως ἡγοῦμαι δέ, ὃ ἄνδρες δικασταί, περὶ μὲν τοῦ νόμου καὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος οὐχ ἔξιν αὐτοῦς ὅτι λέξουσιν, όπου το υποκείμενο του *οὐχ ἔξιν* είναι *αὐτούς*.

5. Όταν το αντικείμενο του απαρεμφάτου είναι αυτοπαθής αντωνυμία, γιατί τότε ως υποκείμενό του νοείται μια αιτιατική προσωπικής αντωνυμίας στο πρόσωπο και τον αριθμό της αυτοπαθούς.

Ἐνόμιζον ποιοῦντα τοῦτο βοηθήσειν σαυτῷ, γιατί νόμιζαν ὅτι, αν κάνεις αυτό, θα βοηθήσεις τον ἴδιο τον εαυτό σου.

Εδώ ως υποκ. του απαρεμφάτου νοείται η αντωνυμία *σε*, γιατί, αφού έχουμε αυτοπάθεια και η ενέργεια μεταβαίνει σε β' ενικό πρόσωπο (*σαυτῷ*), θα πρέπει να βγαίνει από β' ενικό πρόσωπο.

Γενικά, ὅτι ἄλλο ισχύει για την παράλειψη υποκειμένου σε ρήμα, ισχύει

και για την παράλειψη υποκειμένου σε απαρέμφατο.

Λακεδαιμόνιοι ἀντέλεγον μὴ δικαίως σφῶν καταδεδικάσθαι (= καταδίκην γεγενῆσθαι), οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀντιδρῶσαν ἰσχυρίζομενοι ὅτι ἀδίκῃ εἶχε βγει καταδικαστικὴ ἀπόφαση σε βάρος τους. Εδώ έχουμε απρόσωπη σύστοιχη σύνταξη του απαρεμφάτου.

6. Όταν είναι η ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ **τινά**, όταν δηλαδή είναι κάτι γενικό και αόριστο.

Ἦδύ ἐστι τὸ οἶεσθαι τεύξεσθαι ὧν ἐφίεται, εἶναι ευχάριστο να νομίζει κανείς ὅτι θα πετύχει αὐτά που επιθυμεί.

7. Όταν είναι οι ΑΙΤΙΑΤΙΚΕΣ **αὐτόν, τοῦτον**, σε περίπτωση που προηγείται πρόταση που έχει ως υποκείμενο την αντωνυμία **τις**.

Εἴ τις ἡμῶν αὐτῶν λυμáίνεται ταύτῃ τῇ καταστάσει, δίκαιόν ἐστι δίκην δίδοναι, εἰάν κάποιος ἀπὸ ἐμᾶς τους ἰδίους υπονομεύει αὐτὴ την κατάσταση, εἶναι δίκαιο αὐτός να τιμωρεῖται.

ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ

7. Η ΜΕΤΟΧΗ συμφωνεί με το υποκείμενό της στο γένος, τον αριθμό και την πτώση.

Θηραμένης ἀναστάς ἔλεξε τοιάδε.

Ὁ δὲ κῆρυξ εὔρε τοὺς ἄνδρας διεφθαρμένους.

Συνίσασι Μελήτω μὲν ψευδομένῳ, ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Τίθεται η μετοχή σε πληθυντικό αριθμό με υποκείμενο σε ενικό, όταν:

α) Τα υποκείμενα είναι περισσότερα από ένα.

Ἐώρων Κύρον καὶ Κλέαρχον πολεμοῦντας.

β) Έχουμε σχήμα κατά σύνεση ή κατά το νοούμενο.

Τὸ στρατόπεδον (= οἱ στρατιῶται) ἐν αἰτία ἔχοντες τὸν Ἅγιν ἀνεχώρουν.

2. Όταν το υποκείμενο δηλώνει ποσό κατά προσέγγιση, τότε τίθεται σε **αιτιατική με πρόθεση**.

Συνειλεγμένων περὶ ἑπτακοσίους.

3. Το υποκείμενο της επιθετικής μετοχής τυπικά είναι το άρθρο της, ενώ ουσιαστικά είναι ο συνδυασμός της οριστικής αντωνυμίας **αὐτός** με την αναφορική **ὁς** (: **αὐτὸς ὁς**), ή ένα ουσιαστικό.

Ὁ ἡγησόμενος οὐδεὶς ἔσται.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΗ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΤΗ ΜΕΤΟΧΗ

8. Όταν το υποκείμενο της μετοχής, εξεταζόμενο ανεξάρτητα από αυτήν, συμβαίνει να είναι υποκείμενο, αντικείμενο του ρήματος ή γενικά όρος της πρότασης, τότε η μετοχή ΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ με το ρήμα μέσω του υποκειμένου της, γι' αυτό λέγεται ΣΥΝΗΜΜΕΝΗ.

Τέτοιες ήταν οι μετοχές που είδαμε ως τώρα.

Όταν όμως το υποκείμενο της μετοχής δεν είναι όρος της πρότασης, τότε η μετοχή λέγεται ΑΠΟΛΥΤΗ. Η πτώση της απόλυτης μετοχής είναι:

1. Η ΓΕΝΙΚΗ για τα προσωπικά ρήματα (ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΛΥΤΗ).
2. Η ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ για τα απρόσωπα ρήματα (ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΑΠΟΛΥΤΗ).

Τῶν Κορινθίων ἀπελθόντων Ἀθηναῖοι δέκα ναῦς Κερκυραίοις ἀπέστειλαν βοηθούς.

Ἐξ ὃν ἡμῖν ζῆν μὴ καλῶς, καλῶς αἰρούμεθα μᾶλλον τελευτᾶν.

Μπορεί όμως να μπει αιτιατική απόλυτη και με προσωπική σύνταξη όχι μόνο στο ουδέτερο αλλά και σε οποιοδήποτε γένος και αριθμό, αρκεί να προηγούνται τα μόρια *ὡς* ή *ὥσπερ*, που σημαίνει ότι η μετοχή θα είναι αιτιολογική με αιτία υποκειμενική ή υποτιθέμενη αντίστοιχα.

Ὡς οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν, πιστεύοντας ὅτι δεν ἦταν δυνατό να αποτύχει μια τόσο μεγάλη δύναμη.

Φίλους κτῶνται ὡς βοηθῶν δεόμενοι, τῶν δ' ἀδελφῶν ἀμελοῦσιν, ὥσπερ ἐκ πολιτῶν μὲν γιγνομένους φίλους, ἐξ ἀδελφῶν δὲ οὐ γιγνομένους, αποκτούν φίλους, ἐπειδὴ χρειάζονται βοηθούς, ἀλλὰ ἀδιαφοροῦν γιὰ τὰ ἀδέρφια, ὡσάν ἀπὸ τοὺς πολίτες νὰ γίνονται φίλοι, ἐνῶ ἀπὸ τὰ ἀδέρφια νὰ μὴ γίνονται.

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΘΕΣΗ ΑΛΛΗΣ ΠΤΩΣΗΣ

9. Η ονομαστική της μετοχής αναφέρεται πολλές φορές σε προηγούμενο όνομα ή αντωνυμία σε δοτική, αιτιατική ή γενική, που τυπικά συντακτικά είναι συνήθως αντικείμενο στο ρήμα ή προσδιορισμός, λογικά όμως υποκείμενο. Έχουμε δηλαδή ανάμειξη δύο συντάξεων, σύμφυση, γιατί στο νου του συγγραφέα έρχονται ταυτόχρονα δύο διαφορετικοί εκφραστικοί τρόποι του ίδιου νοήματος, και τελικά γράφεται κάτι και από τις δύο συντάξεις, κάτι το ενδιάμεσο.

Τοῖς μὲν Συρακοσίοις καὶ ξυμμαχοῖς κατάπληξις ἐν τῷ αὐτίκα οὐκ ὀλίγη ἐγένετο (= οἱ Συρακόσιοι κατεπλήχθησαν), ὁρῶντες οὐδὲν ἤσσαν στρατὸν καὶ παραπλήσιον τῷ προτέρῳ ἐπεληλυθότα, οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ σύμμαχοί τους τὰ ἔχασαν ἐντελῶς, γιὰτί ἐβλεπαν νὰ ἐρχεται ἐναντίον τους στρατός ἰσάριθμος καὶ παρόμοιος σε ἐξοπλισμὸ με το

πρώτο εκστρατευτικό σώμα. Εδώ η μετοχή *ὄρῶντες* είναι σε ονομαστική, αντί σε δοτική *ὄρῶσι*, μολονότι αναφέρεται στις δοτικές *Συρακοσίους καὶ ξυμμαχοίς*, γιατί στη φράση *κατάπληξις ἐγένετο = κατεπλήχθησαν* το λογικό υποκείμενο είναι *οἱ Συρακοῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι*.

Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται σε μακροπερίοδο λόγο, όπου ανάμεσα στη μετοχή και στο όνομα παρεμβάλλονται πολλοί ὄροι, ακόμη και προτάσεις, με αποτέλεσμα τα επόμενα να μη βρίσκονται σε τυπική συμφωνία με τα προηγούμενα. Έτσι, η μετοχή δε συμφωνεί στην πτώση με το όνομα στο οποίο αναφέρεται, αλλά μπαίνει σε ονομαστική, γιατί, σύμφωνα με το νόημα, το όνομα αυτό είναι το λογικό υποκείμενο (*σχῆμα κατά το νοούμενο*).

Καὶ ἔρως ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλεῦσαι, τοῖς μὲν πρεσβυτέροις ὡς ἢ καταστρεφόμενοις ἐφ' ᾧ ἔπλεον ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν, τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς τε ἀποῦσης πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας, καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι, τους ἐπιασε ὅλους μεγάλος πόθος να ἐκστρατεύσουν· τους πιο ηλικιωμένους ἀπὸ τη μια, με την ιδέα ὅτι ἢ θα υποδούλωναν τα μέρη στα οποία πῆγαιναν ἢ ὅτι δεν ἦταν δυνατό να πάθει κάτι κακό μια τόσο μεγάλη δύναμη· τους νέους ἀπὸ την ἄλλη, ἀπὸ τη λαχτάρα να δουν και να γνωρίσουν τη μακρινή χώρα, με την ἐλπίδα συγχρόνως ὅτι θα ἐπιζήσουν. Εδώ το *ἔρως ἐνέπεσε πᾶσιν = σφόδρα ἐπεθύμησαν πάντες*· γι' αυτό και η μετοχή *ὄντες* μίλησε σε ονομαστική συμφωνώντας με το λογικό υποκείμενό της *πάντες* κι ὄχι με το *πᾶσιν* στο οποίο αναφέρεται, ὁπότε θα ἦταν *οὔσι*.

10. Πολλές φορές, για λόγους ἔμφασης, ακολουθεῖ ονομαστική μετοχής και ὄχι συνημμένη στο όνομα στο οποίο αναφέρεται.

Ἄδεια ἐφαίνετο αὐτοῖς (= αὐτοὶ οὐκ ἐφοβοῦντο ἢ οὐκ ἐνόμιζον δέος εἶναι), ἐψευσμένοι μὲν τῆς Ἀθηναίων δυνάμεως, τὸ δὲ πλέον βουλήσει κρίνοντες ἀσαφεῖ ἢ προνοία ἀσφαλεῖ, νόμιζαν ὅτι δεν υπήρχε φόβος, ἐπειδὴ ἐπῆσαν ἔξω στην ἐκτίμηση της δυνάμεως των Αθηναίων, και το χειρότερο, ἐπειδὴ ἐκρίναν τα πράγματα σύμφωνα με την τυφλή ἐπιθυμία τους παρά με πρόβλεψη, που θα τους εξασφάλιζε ἀπὸ τους κινδύνους. Εδώ θέλει να ἐξάρει το λογικό υποκείμενο *αὐτοῖ*, γι' αυτό προτίμησε τις ονομαστικές *ἐψευσμένοι - κρίνοντες* ἀπὸ τις δοτικές *ἐψευσμένοις - κρίνουσι*.

11. Πολλές φορές μάλιστα τόσο μεγάλη είναι η ἐπιθυμία να ἐξαρθεῖ το λογικό υποκείμενο της πρότασης, ὥστε και χωρὶς ἀκόμη να ἔχουμε μπροστά μας τη σύνταξη του ρήματος με το τυπικό υποκείμενο, βλέπουμε να μπαίνει ονομαστική ουσιαστικού ἢ ἀντωνυμίας με κάποια μετοχή ἐκεῖ που κανονικά σε τέτοιες περιπτώσεις θα περιμέναμε γενική ἀπόλυτη.

Νῦν δὲ αὐτὸς μὲν ἄρξας (αντί: *αὐτοῦ ἄρξαντος*) τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους πίστεως καὶ φιλίας, **αὐτὸς** (αντί: *αὐτοῦ*) δὲ τῆς τοῦ δήμου καταλύσεως, **μάλιστα δὲ ἐξορήσας** (αντί *ἐξορήσαντος*) ὑμᾶς τοῖς πρώτοις ὑπαγομένοις εἰς ὑμᾶς δίκην ἐπιτιθέναι, **νῦν οὐκέτ' αὐτῶ τὰ γιννόμενα ἀρέσκει**, *τώρα όμως, μολονότι* αὐτὸς πρῶτος ἔκανε τὴν ἀρχή της πολιτικῆς πίστεως καὶ φιλίας με τοὺς Λακεδαιμονίους, αὐτὸς πρῶτος προσπάθησε νὰ καταλύσει τὴ δημοκρατία, καὶ αὐτὸς προπάντων σας ἐξώθησε νὰ τιμωρήσετε αὐτοὺς που πρῶτοι καταγγέλθηκαν σε σας, *τώρα δεν του αρέσουν πια αὐτὰ που γίνονται*. Εἰδὼ οἱ μετοχές **ἄρξας** καὶ **ἐξορήσας** ἀναφέρονται στο ἀντικείμενο τοῦ ρήματος *αὐτῶ*· ἔτσι, τυπικά θα ἔπρεπε νὰ μπου οἱ μετοχές σε δοτικὴ **ἄρξαντι** καὶ **ἐξορήσαντι** ἢ το πολὺ γιὰ ἔμφαση σε γενικὴ ἀπόλυτη, ὅπως ἀναφέραμε παραπάνω· φαίνεται ὁμως ὅτι οὔτε καὶ ἡ τελευταία σύνταξη ικανοποιούσε τὴν τάση των ἀρχαίων Ελλήνων γιὰ ἐξαρση τοῦ φορέα τῆς ἐνέργειας τοῦ ρήματος· γι' αὐτὸ προτίμησαν τὴν ονομαστικὴ που εἶναι καὶ ἡ κανονικὴ πτώση τοῦ υποκειμένου.

Ἐπιπεσὼν τῇ Φαρναβάζου στρατοπεδείᾳ τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ πολλοὶ ἔπεσον. Εἰδὼ ἀντὶ γιὰ γενικὴ ἀπόλυτη *ἐπιπεσόντος* μπήκε ονομαστικὴ, σαν νὰ ἀκολουθοῦσε *πολλοὺς ἀπέκτεινε*, γιὰτὶ μόνον ἔτσι ἐξαιρεται ὁ φορέας τῆς ἐνέργειας τοῦ ρήματος.

Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο παρατηρεῖται ἀλλαγὴ τῆς σύνταξης ἀπὸ παθητικὴ σε ἐνεργητικὴ με ονομαστικὴ μετοχῆς, συχνὸ φαινόμενο στον κατὰ παράθεση ἐπιμερισμὸ.

Τὰ περὶ Πύλον ὑπ' ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπολεμῆτο, (: *ἀμφοτέροι ἐπολέμουν*) Ἄθηναῖοι μὲν δυοῖν νεοῖν ἐναντίαιν αἰεὶ τὴν νῆσον περιπλέοντες τῆς ἡμέρας, Πελοποννήσιοι δὲ ἐν τε τῇ ἡπίερω στρατοπεδευόμενοι καὶ προσβολὰς ποιούμενοι τῷ τείχει, *οἱ εχθροπραξίες γύρω ἀπὸ τὴν Πύλο διεξάγονταν με μεγαλύτερη ἐνταση καὶ ἀπὸ τοὺς δύο· οἱ Ἀθηναῖοι περιπολοῦσαν ἀδιάκοπα τὴν ἡμέρα γύρω ἀπὸ τὸ νησί με δύο καράβια που ἐπλεαν ἀκολουθώντας ἀντίθετη φορὰ τὸ ἓνα πρὸς τὸ ἄλλο· οἱ Πελοποννήσιοι πάλι ἔστησαν στρατόπεδο στὴ στεριά καὶ ἔκαναν ἐφόδους στο οχύρωμα*.

Μερικὲς φορές μπαίνει στὴν ἀρχὴ τῆς πρότασης ονομαστικὴ μαζί με μετοχή, καὶ ἀμέσως ἀκολουθεῖ με τὸ *μὲν* ἄλλη ονομαστικὴ ἀντὶ πλάγιας πτώσης με ρήμα, καὶ κατόπιν ἐπαναλαμβάνεται ἡ πρώτη ονομαστικὴ με τὸ *δὲ* (*ἀνακολουθία*).

Προκρίναντες (οἱ Λακεδαιμόνιοι) ἐς δισχιλίους (Εἴλωτας) οἱ μὲν (Εἴλωτες) ἔστεφανώσαντό τε καὶ τὰ ἱερὰ περιῆλθον, ὡς ἠλευθερωμένοι, **οἱ δὲ (Λακεδαιμόνιοι) οὐ πολλῶ ὕστερον ἠφάνισαν αὐτούς**, κανονικά θα ἔχουμε: *προκρίναντες ἐς δισχιλίους, αὐτοὺς ἔστεφανωμένους τε καὶ τὰ ἱερὰ περιελθόντας οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ πολλῶ ὕστερον ἠφάνισαν*.

ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ

12. Το υποκείμενο της ΜΕΤΟΧΗΣ παραλείπεται στις εξής περιπτώσεις:

1. Όταν το υπαινίσσεται το ρήμα της πρότασης.

Ἄλλον ἐλόμενοι οὐχ εὐρήσετε ἐμὲ στασιάζοντα, εἰάν εκλέξετε ἄλλον, δε θα με βρείτε να διαφωνώ. Εδώ το υποκ. της μτχ. *ἐλόμενοι* είναι *ὑμεῖς*, γιατί είναι σε πτώση ονομαστική.

2. Όταν αυτό είναι κάτι το γενικό, που εύκολα μπορεί να βοηθεί από τα συμφραζόμενα (*ἀνθρώπων, πραγμάτων*) ή όταν η μετοχή δείχνει καιρική κατάσταση, οπότε νοείται για υποκείμενο η γενική *νέφους, Διός* κ.ά. ή το υποκ. περιέχεται μέσα στη μετοχή = *σύστοιχη σύνταξη*.

Οὕτω δ' ἐχόντων, εἰκὸς τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεοὺς, ἡμῖν δὲ συμμάχους, αφοῦ ἔτσι ἔχουν τα πράγματα, οι θεοί, φυσικά, θα είναι εχθροί στους αντιπάλους μας, σε μας όμως σύμμαχοι. Εδώ στην αιτιολογική γενική απόλυτη το υποκείμενο που παραλείπεται είναι *τῶν πραγμάτων*: *ἐπεὶ δὲ τὰ πράγματα οὕτως ἔχει.*

Μετὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν ἀνηγάγετο ἐπὶ τὴν Κύζικον ὕοντος πολλῶ, μετὰ το τέλος της συνέλευσης του λαού ανοίχτηκε για την Κύζικο κάτω από ραγδαία βροχή. Εδώ υποκ. της χρονικής γενικής απόλυτης *ὕοντος* νοείται μια από τις γενικές *τοῦ νέφους, Διός, θεοῦ*, ή υπάρχει μέσα στη μετοχή: *ἕτοιθ πίπτοντος ή ὄμβρου πολλοῦ γενομένου.*

3. Όταν αναφέρεται σε παραλειπόμενο συμπληρωματικό όρο της πρότασης που εύκολα νοείται:

Ἐπηρώτων τὸν θεὸν εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσται, ρωτούσαν το θεό αν θα ήταν πιο συμφέρον γι' αυτούς να πολεμήσουν. Εδώ ως υποκείμενο της μετοχής νοείται το *σφίσιν*, που είναι δοτική προσωπική.

ΤΑ ΜΟΡΙΑ *ὡς*, *ὅτι*, *ὅπως*, *εἰ* ΚΑΙ ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥΣ

ΤΟ ΜΟΡΙΟ *ὡς* ΚΑΙ ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ

439. Το μόριο *ὡς* είναι το μοναδικό ίσως μόριο της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας που έχει τόσο πολλές και τόσο ποικίλες χρήσεις. Πράγματι, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως σύνδεσμος υποτακτικός, ως επίρρημα, ως πρόθεση, ως μόριο επιτατικό. Ακόμη μπορεί να ενωθεί με άλλα μόρια και να σχηματίσει άλλους συνδέσμους ή άλλα επιρρήματα ή ακόμη και συνδυασμούς, εκφράζοντας έτσι όλες σχεδόν τις δυνατές σχέσεις μέσα στο λόγο.

ΤΟ ΜΟΡΙΟ *ὡς* ΩΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

440. α) ΕΙΔΙΚΟΣ. Εισάγει κρίση υποκειμενική, που μπορεί να αμφισβητηθεί.
Λέγει *ὡς* ὑβριστής εἰμι.
- β) ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΟΣ. Εισάγει αιτία υποκειμενική.
Χρῆ κολάζειν τοὺς διαστρέφοντας τοὺς νόμους, *ὡς* εἰ καταρραθυμήσετε, κατὰ τῆς πόλεως δόξαν οὐ χρηστήν ποιήσετε.
Ο αιτιολογικός σύνδεσμος *ὡς* στην αρχή περιόδου ή ημιπεριόδου εισάγει κύρια πρόταση, εφόσον δεν υπάρχει άλλη κύρια.
Δέομαι οὖν σου παραμείναι ἡμῖν· *ὡς* ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐνὸς ἡδίου ἀκούσαιμι ἢ σοῦ τε καὶ Πρωταγόρου διαλεγομένων.
- γ) ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΟΣ.
Οὕτω διάκειμαι ὑφ' ὑμῶν *ὡς* οὐδὲ δεῖπνον ἔχω ἐν τῇ ἐμαυτοῦ χώρᾳ.
Στο συνδυασμό *ὡς-οὕτω* = *ὅπως* - *έτσι* ή *ὅσο* - *τόσο* η πρόταση που εισάγεται με το *ὡς* είναι πάντα παραβολική· αντίθετα στο συνδυασμό *οὕτως* - *ὡς* = 1. *έτσι* - *ὅπως* ή *τόσο* - *ὅσο* η πρόταση με το *ὡς* είναι παραβολική.
= 2. *έτσι* - *ώστε* ή *τόσο* - *ώστε* η πρόταση με το *ὡς* είναι συμπερασματική.
- δ) ΤΕΛΙΚΟΣ.
Κῦρος ᾤετο φίλων δεῖσθαι *ὡς* συνεργοὺς ἔχει.
- ε) ΧΡΟΝΙΚΟΣ.
***Ὦς* ἤκουσε καὶ ἔγνω, ἀπῆλθε.**

ΤΟ ΜΟΡΙΟ *ὡς* ΩΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑ

441. Το μόριο *ὡς* ως επίρρημα εισάγει:

α) ΠΛΑΓΙΑ ΕΡΩΤΗΣΗ

Θεμιστοκλῆς θαυμάζει ὡς (= πῶς) οὐπω πάρεισιν οἱ ξυμπρέσβεις.

Όταν μάλιστα ύστερα από ρήματα γνωστικά, αισθητικά και λεκτικά τίθεται το *ὡς* μπροστά από *επίθετο* ή *επίρρημα*, τότε σημαίνει *πόσο* και εισάγει κατά κανόνα *πλάγια ερώτηση* και όχι ειδική πρόταση.

Οἶμαι σχεδὸν πάντας ὑμᾶς ἐπίστασθαι ὡς πολλὰ και δεινὰ μετὰ ταῦτα τῇ πόλει ἐγένετο. – Ἐνάγκη ἐστὶν ἐν τῷ παρόντι καιρῷ ἀναμιμῆσκειν τὰς γεγενημένας συμφορὰς τῇ πόλει, ἵν' εἰδῆτε ὡς σφόδρα ὑμῖν ἔλεειν προσήκει Ἐγόρατον.

β) ΠΑΡΑΒΟΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Ἐνόμιζον καταστήσασθαι ἂν τὰ πράγματα, ὡς αὐτοὶ ἐβούλοντο.

γ) ΠΑΡΑΒΟΛΙΚΗ ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ (αοριστολογική) ή υποθετική πρόταση σύγκρισης.

Ὡς ἂν τις τοῖς πράγμασι και τοῖς καιροῖς χρήσεται, οὕτως ἀνάγκη και τὸ τέλος ἐκβαίνειν ἐξ αὐτῶν.

δ) ΚΥΡΙΑ ΕΠΙΦΩΝΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Ὡς (= πόσο) καλὸς μοι ὁ πάππος.

ε) ΚΥΡΙΑ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ για ευχή ανεκπλήρωτη στο παρελθόν με το *ὄφελον*: το *ὡς* = *μακάρι να*. π.χ. **Ὁ νῦν ἄρχων οὗτος ἀκοντίσας ἡμαρτεν, ὡς μήποτε ὄφελεν** (= μακάρι να μη γινόταν αυτό).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Από τις παραβολικές προτάσεις, κατά παράλειψη του ρήματος και άλλων ὀρων, προήλθαν διάφορες στερεότυπες εκφράσεις που δηλώνουν *τρόπο, ποσό, περιορισμό, βαθμό* στον οποίο περιέχουν αυτό που αναφέρθηκε προηγουμένως, ή *περιορισμό* του βαθμού αυτού· γι' αυτό το μόριο *ὡς* σημαίνει τότε *τουλάχιστον*· ακόμη μπορεί να δηλώσει το *δυνατό*· οι εκφράσεις αυτές είναι οι εξής: *ὡς ἀληθῶς* = *ἀληθέστατα*, *ὡς ἑτέρως*, *ὡς ἄλλως* = *εντελῶς διαφορετικά*, *ὡς πάνν*, *ὡς μάλα*, *ὡς τὰ πολλά*, *ὡς (ἐπὶ τὸ) πολὺ*, *ὡς ἕκαστοι*, *ὡς ἑκάτεροι*.

Ἄνδρες σοφοὶ ὡς ἀληθῶς που προήλθε από το *ἄνδρες σοφοὶ οὕτως, ὡς ἀληθῆς ἐστίν*. – **Τὰ μὲν σπουδῆ, τὰ δ' ὡς ἑτέρως** (= *εντελῶς διαφορετικά*) ἂν, ἢ *λέγεις, ποιοῖ*, που προήλθε από το *οὕτως, ὡς ἑτερόν ἐστι*. – **Σωκράτης** ἔλεγε μὲν ὡς τὸ πολὺ (= *τις περισσότερες φορές*). **Ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἕκαστοι** (= *ὅπως ο καθένας μπορούσε*) και **Μεγαρής**, που προήλθε από παράλειψη του ρήματος *ἐδύναντο ποιῆσθαι*. – **Ἦν δὲ Βρασιίδας οὐδὲ ἀδύνατος, ὡς Λακεδαιμόνιος** (= *για Λακεδαιμόνιο*), εἰπεῖν. – **Ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ** (= *για ἕνα τουλάχιστον νησί*) **πολλαὶ αἱ Ἐλληνίδες πόλεις εἰσὶ**. – **Οὗτοί γε, ὡς ἐμῇ δόξῃ** (= *κατά τη δική μου τουλάχιστον γνώμη*), **παράλογως σκοποῦσι**.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Το *ὥς* + *υπερθετικό* είναι μόριο επιτακικό και αποδίδεται στη μετάφραση με τις φράσεις *ὅσο το δυνατό* + *συγκρ. βαθμό* ή *ὅσο γίνεται πιο* + *θετικό βαθμό*.

Πορευόμεθα ὥς τάχιστα (= *ας βαδίσουμε ὅσο το δυνατό γρηγορότερα ή ὅσο γίνεται πιο γρήγορα*).

Ὡς + ἔστω

442. Το *ὥς ἔστω* που αρχικά χρησιμοποιούνταν με παραβολική σημασία = *ὅπως μπορεί να είναι πιθανό*, κατάντησε να δηλώνει παραχώρηση = *ας είναι, ἔστω ότι είναι, ας υποθέσουμε ότι είναι, εντάξει*, πράγμα που επιβεβαιώνεται πολλές φορές από παραχωρητική ή υποθετική πρόταση στην οποία το *ὥς ἔστω* είναι επεξήγηση.

Εἴ τις ἔστ' ἀνάξιος, ὥς ἔστω (= *ας υποθέσουμε ότι είναι*), **δίκην δώσει κατὰ τὸν παρεισενηγμένον νόμον. – Οὐδ' εἰ πάνυ χρηστός ἔστ' ὥς ἐμοῦ γ' ἔνεκ' ἔστω** (= *δηλ. ἔστω ότι κατὰ τη δική μου τουλάχιστον γνώμη μπορεί να είναι*), **βελτίω ἐστὶ τῆς πόλεως τὸ ἦθος.**

Ὡς + ΜΕΤΟΧΗ

443. Ὡς + ΜΕΤΟΧΗ ΤΕΛΙΚΗ ἢ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ.

Στις πολυάριθμες χρήσεις του *ὥς* + *μετοχή*, η μετοχή βρισκόταν μέσα σε παραβολική πρόταση και δήλωνε αρχικά *τους ὅρους, τις προϋποθέσεις* κάτω από τις οποίες γινόταν κάτι, ήταν δηλαδή *υποθετική*. Επειδή όμως το ρήμα της παραβολικής πρότασης ήταν το ίδιο με το ρήμα της κύριας, εξέπεσε και ἔμεινε ἔτσι το παραβολικό *ὥς* με τη μετοχή. Π.χ. από την αρχική περίπτωση **Ἄθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὥς ἂν παρεσκευάζοντο πολεμήσοντες** (= *εἰ ἐβούλοντο πολεμῆσαι*) προήλθε, κατὰ παράλειψη του ρήματος της παραβολικής, η σύνταξη **παρεσκευάζοντο ὥς πολεμήσοντες** (= *για να πολεμήσουν*), ὁπότε η μετοχή κατάντησε *τελική*. Επίσης από την περίπτωση **νεκροὺς ἀμφοτέρωθεν μὲν ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν ὥς ἂν ἀπέδοσαν νενικηκότες** (= *εἰ ἐνενικήκεσαν*), **ἀμφοτέρωθεν δὲ ὑποσπόνδους ἀπελάμβανον ὥς ἂν ἀπελάμβανον ἡττημένοι** (= *εἰ ἡττηντο*) προήλθε η τελική μορφή **νεκροὺς ἀμφοτέρωθεν μὲν ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν ὥς νενικηκότες, ἀμφοτέρωθεν δὲ ὑποσπόνδους ἀπελάμβανον ὥς ἡττημένοι**, όπου οι μετοχές κατάντησαν αιτιολογικές, γιατί δεν αποτελούν απλώς τις προϋποθέσεις αλλά και την προσωπική τους άποψη ότι είχαν νικήσει ή ηττηθεί, ὅπως υπαγόρευε κάθε φορά το συμφέρον ή το γόητρο τους.

Συμπέρασμα:

ὥς + *μετοχή* = 1. *τελική* (σε μέλλοντα)

2. *αιτιολογική*

το *ὥς* κατάλοιπο παραβολικής πρότασης που το ρήμα της εξέπεσε.

Εδώ έχει την αρχή της η σύνταξη του *ὡς* με τους εμπρόθετους προσδιορισμούς του σκοπού *ἐς κύκλωσιν, ἐς πόλεμον, ἐς μάχην, ἐπὶ ναυμαχίαν* κλπ. Αυτό γίνεται άλλοτε για ποικιλία της σύνταξης, άλλοτε από λόγους προτίμησης, άλλοτε πάλι προς αποφυγή χρήσης και άλλης μετοχής:

Ἐπέκαμπτεν ὡς εἰς κύκλωσιν. Εδώ από την αρχική παραβολική σύνταξη *ἐπέκαμπτεν ὡς ἐπικάμπτει τις εἰς κύκλωσιν*, φτάνουμε στη μορφή που μας δίνεται ύστερα από παράλειψη του ρ. *ἐπικάμπτει*. – **Ἄνήγοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν = ἀνήγοντο ὡς ναυμαχῆσοντες** και με αντικατάσταση της μετοχής *ναυμαχῆσοντες* φτάνουμε στο *ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν*. – **Λέγεται τὸν Ἀρχίδαμον περὶ τὰς Ἀχαρνὰς ὡς ἐς μάχην ταξάμενον μείναι.** – **Βασίλευς σὺν στρατεύματι πολλῷ προσέρχεται ὡς ἐς μάχην παρεσκευασμένος.** Στα δύο τελευταία παραδείγματα χρησιμοποιήθηκε ο εμπρόθετος του σκοπού *ἐς μάχην* για να αποφευχθεί συσσώρευση μετοχῶν (*ὡς μαχοῦμενον ταξάμενον και ὡς μαχοῦμενος παρεσκευασμένος* που είναι και αδόκιμο).

ΠΡΟΣΟΧΗ! *ὡς + μετοχή μέλλοντα* δεν είναι πάντοτε τελική αλλά και αιτιολογική, ανάλογα με τις περιστάσεις. Με ἄρνηση *οὐ* η μετοχή μέλλοντα είναι αιτιολογική.

Προπέψαντες ἐς Κατάνην ὡς ἐκπλευσοῦμενοι ἀπέϊπον μὴ ἐπάγειν τὰ ἐπιτήδεια = προηγουμένως ἐστεῖλαν πρέσβεις στην Κατάνη και τους μῆνυσαν να μη τους στείλουν τα προβλεπόμενα τρόφιμα, γιατί είχαν κατά νου να αποπλεύσουν. – **Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐδέξαντο τοὺς λόγους ὡς οὐ περιοψόμενοι τᾶλλά τε καταστησόμενοι ἢ φαίνοιο ἄριστα αὐτοῖς = οι αθηναῖοι δέχτηκαν τις προτάσεις, γιατί δεν είχαν κανένα λόγο να μένουν αδιάφοροι και συνάμα για να τακτοποιήσουν και τα άλλα γενικά ζητήματα, όπως οι ἴδιοι νόμιζαν καλύτερα.** Εδώ η πρώτη μετοχή είναι αιτιολογική, πράγμα που βεβαιώνεται με την ἄρνηση *οὐ*, ενώ η δεύτερη τελική.

ἽΩς + ΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ

444. **ἽΩς + μετοχή** ἀντὶ ειδικῆς πρότασης στον πλάγιο λόγο κρίσης έχουμε ύστερα από ῥήματα που δηλώνουν γνώση, δήλωση, υπόσχεση, παρουσίαση, διαμαρτυρία: το φαινόμενο αυτό λέγεται *ανακολουθία*.

Δῆλοι ἔσεσθε ὡς ὀργιζόμενοι (= ὅτι ὀργίζεσθε). **Ἐθορυβεῖτε ὡς οὐ ποιήσοντες ταῦτα (= ὡς οὐ ποιήσετε).** – **Περὶ δὲ τῶν ὑποσχέσεων ὧν ὑμῖν διατελεῖ ὑπισχνούμενος ὡς μεγάλα ὑμᾶς ἐνεργετήσεων (= ὡς ἐνεργετήσσει).**

ἽΩς + ΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

445. Η περίπτωση αυτή πέρχεται από ἔλξη ἐγκλίσης από προηγούμενη κατηγορηματική μετοχή του πλάγιου λόγου κρίσης. Η ἄρνηση *οὐ* του ευθέως λόγου συνήθως παραμένει, αλλά είναι δυνατό να μεταβληθεῖ και σε *μή*.

Οἶει ἂν φοβεῖσθαι αὐτούς, εἰ ὀρῶν σοι τοὺς στρατιώτας οὕτω διακειμένους, ὡς νῦν τε μένοντας ἂν (αντί: μένοιεν ἂν), εἰ σὺ κελεούεις, αὐθίς τ'

ἂν ταχὺ ἐλθόντας (αντί: ἔλθοιεν ἄν); – Τὰ τοῦ πολέμου τοιαῦτα ἐγίγνωσκον ὄντα, ὡς μὴ ὑστερίζειν δέον (αντί: ὡς οὐ... δεῖ).

446. Ὡς εἰ, ὡσπερ εἰ, ὡς ἄν, ὡς ἂν εἰ, ὡσπερ ἂν εἰ.

Δες § 438.

Ὡς + ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Ὡς + ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ

447. 1. Ὡς και ειδικό απαρέμφατο στον πλάγιο λόγο κρίσης, όταν ανάμεσα στο *ὡς* και στο απαρέμφατο παρεμβάλλεται δευτερεύουσα πρόταση. Το φαινόμενο αυτό λέγεται *σχῆμα ανακόλουθο* ή *ανακολουθία*. Δες και §528, ΠΑΡ.

2. Ὡς + απαρέμφατο αντί ἐγκλισης σε υποθετικές, συμπερασματικές, χρονικές ή παραβολικές προτάσεις ενταγμένες σε πλάγιο λόγο που εκφέρεται με ειδικό απαρέμφατο. Δες και §556.

Ὡς ἀκοῦσαι τοὺς παρόντας (αντί: ὡς ἤκουσαν οἱ παρόντες), θόρουβον γενέσθαι φασί.

Ὁ Φορμίων ἤλιπε αὐτῶν οὐ μενεῖν τὴν τάξιν, (= σχηματισμός) ὡσπερ ἐν γῆ μένειν.

Εδώ η αδυναμία να αποδοθεί το απαρέμφατο είτε με το *να* είτε με το *ὅτι* οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δεν ήταν αρχικά απαρέμφατο αλλά ἐγκλιση.

Ὡς + ΑΠΟΛΥΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

448. Το απαρέμφατο αυτό είναι ανεξάρτητο από την πρόταση· σκοπός του είναι να περιορίσει κάπως τη λέξη ή την πρόταση στην οποία αναφέρεται.

Τέτοια απαρέμφατα είναι τα εξής:

ὡς (ἔπος) εἰπεῖν = για να μιλήσω έτσι, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν = για να μιλήσω απλά, ὡς συντόμως (ή συνελόντι ή διὰ βραχέων) εἰπεῖν = για να μιλήσω σύντομα, με δυο λόγια, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν = για να μιλήσω περιληπτικά, ὡς τὸ ὄλον εἰπεῖν γένος = για να μιλήσω γενικά, ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν εἰπεῖν = για να ολοκληρώσω, ὡς οὕτως(ι) ἀκοῦσαι = αν το ακούσει κανείς έτσι απλά, με το πρώτο ἄκουσμα.

ΤΟ ΜΟΡΙΟ Ὡς ΩΣ ΠΡΟΘΕΣΗ

449. Το *ὡς* ως πρόθεση = *πρός* και δηλώνει μόνο κατεύθυνση σε πρόσωπο.

Πέμπουσιν ὡς αὐτοὺς πρέσβεις. – Βρασίδης ἀφίκετο ὡς Πεοδίκαν και ἐς τὴν Χαλκιδικήν.

ΤΟ ΜΟΡΙΟ *ὄτι* ΚΑΙ ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ

450. Και το μόριο *ὄτι* έχει πολλές και ποικίλες χρήσεις. Χρησιμοποιείται ως σύνδεσμος υποτακτικός, ως αντωνυμία, ως επίρρημα.

ΤΟ ΜΟΡΙΟ *ὄτι* ΩΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

451. Ως σύνδεσμος υποτακτικός, το μόριο *ὄτι* μπορεί να είναι ειδικός ή αιτιολογικός. Η διάκριση θα στηριχθεί στο νόημα ή στο ρήμα της εξάρτησης.

Έτσι, από ρήματα:

1. λεκτικά
γνωστικά
αισθητικά
δοξαστικά } ο *ὄτι* είναι ειδικός σύνδεσμος

2. ψυχικού πάθους
φόβου ή από
οποιοδήποτε ρήμα } ο *ὄτι* είναι αιτιολογικός

Παραδείγματα:

ὄτι πολλῶν ἄρχουσι, μὴ φοβηθῆτε. (Αιτιολ. πρόταση)

Οἱ σκοποὶ ἐσήμηναν Ἀνταλκίδα ὅτι οἱ πολέμοι προσπλέοιεν.
(Ειδική πρόταση).

Ἡ τῶν Φλιασίων πόλις ἐπηνέθη ὑπὸ τοῦ Ἀγησιπόλιδος ὅτι πολλὰ χρήματα εἰς τὴν στρατιὰν ἔδοσαν. (Αιτιολ. πρόταση)

Ἦχθοντο ὅτι τὰς μὲν ὑπαρχούσας οἰκίας ἔδει καθαιρεῖν, ἄλλας δὲ οἰκοδομεῖν. (Αιτιολ. προτάσεις).

ΤΟ *ὄτι* ΩΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΟ

452. Το *ὄτι* ως αναφορικό μπορεί να εισάγει και αναφορική πρόταση και πλάγια ερώτηση. Η διάκριση στηρίζεται είτε στο νόημα είτε στο ρήμα της εξάρτησης. Ο πιο σίγουρος όμως τρόπος αναγνώρισης του *ὄτι* είναι ο τρόπος με τον οποίο θα αποδοθεί στη μετάφραση. Έτσι,

Το *ὄτι* εισάγει

1. ΠΛΑΓΙΑ ΕΡΩΤΗΣΗ, αν αποδίδεται αναγκαστικά με *τα τι, γιατί*;
2. ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ και κατά κανόνα ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ, αν αποδίδεται με το *ό,τι, ο,τιδήποτε*.

Παραδείγματα:

Φημί ὑμᾶς χρῆναι διαβῆναι τὸν Εὐφράτην ποταμὸν πρὶν δῆλον εἶναι ὅτι (= *τί*) οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἀποκρινόνται Κύρω.

Οἱ ἄνδρες εἰσὶν οἱ ποιοῦντες ὅτι ἄν (= οτιδήποτε) ἐν ταῖς μάχαις γίνονται.

Ἄναξιβίος ἀπεκρίνατο ὅτι (= ὅτι) βουλευσοίτο περὶ τῶν στρατιωτῶν ὅτι (= ο,τιδήποτε) δύναιτο ἀγαθόν.

Ναυτικὸν παρεσκευάζον, ὅτι (= για να) πέμψουσιν ἐς τὴν Λέσβον.

Ὁ δὲ εἰπὼν ὅτι (= ὅτι) οὐδὲν ἂν ὅτι (= ο,τιδήποτε) τῇ πόλει δοκοίη, ἀντειπεῖν, παρεσκευάζετο εἰς τὴν ἔξοδον.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Μερικὲς φορές η διάκριση εἶναι πολὺ δύσκολη ἢ και αδύνατη, μια και το νόημα αποδίδεται και με τις δυο περιπτώσεις.

Λέγε ὅτι σοι δοκεῖ = 1. Λέγε ποια εἶναι η γνώμη σου.

2. Λέγε οποιαδήποτε και αν εἶναι η γνώμη σου.

ΤΟ ὍΤΙ ΩΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑ

453. Το *ὅτι* ως επίρρημα συντάσσεται με υπερθετικό βαθμὸ επιθέτου ἢ επιρρήματος και δηλώνει ὅπως και το *ὡς* επίταση. Στη μετάφραση αποδίδεται με τις φράσεις *ὅσο το δυνατό + συγκρικό βαθμὸ ἢ ὅσο γίνεται πιο + θετικό βαθμὸ*.

Πορευόμεθα ὅτι τάχιστα, ας προχωρήσουμε ὅσο το δυνατό γρηγορότερα ἢ ὅσο γίνεται πιο γρήγορα.

ΤΟ ΜΟΡΙΟ ὍΠΩΣ ΚΑΙ ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ

454. Το μόριο *ὅπως* χρησιμοποιεῖται κατὰ πολλοὺς τρόπους: ως τελικός σύνδεσμος, ως αναφορικό, ως ενδοιαστικό μόριο, και σπάνια ως ειδικός σύνδεσμος. Η διάκριση εἶναι δυνατό να γίνει εἴτε ἀπὸ το ρῆμα της εξάρτησης, εἴτε ἀπὸ την ἐγκλιση της εισαγόμενης με αυτό πρότασης, εἴτε τέλος ἀπὸ το νόημα.

ΤΟ ΜΟΡΙΟ ὍΠΩΣ ΩΣ ΤΕΛΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

455. Το μόριο *ὅπως* ως τελικός σύνδεσμος ακολουθεῖ ὕστερα ἀπὸ ρῆμα κίνησης ἢ ενέργειας.

Ἦκετε ἐπὶ τὰς ναῦς ὅπως πλεύσωμεν.

Ἄξιεις ἡμᾶς, ὅπως ἂν εἰδῶμεν τὴν χώραν.

Ἐκάλεσε τὸν Κλέαρχον, ὅπως ἴδοι τὰ ἱερά.

ΤΟ ΜΟΡΙΟ ὍΠΩΣ ΩΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΟ

456. Το μόριο *ὅπως* ως αναφορικό μόριο εισάγει:

1. ΠΑΡΑΒΟΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ὅπως (= ὅπως) γιγνώσκετε, οὕτω και ποιεῖτε.

2. ΠΑΡΑΒΟΛΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ

Καὶ τοῖς ἔωσι τοὺς νομέας χρῆσθαι οὕτως ὅπως ἂν αὐτοὶ βούλωνται.

3. ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Οἱ πατέρες προνοοῦσι τῶν παιδῶν, ὅπως (= πῶς) μήποτε αὐτοὺς τάγαθὰ ἐπιλείψει.

4. ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ

Ὅπως μὴ ποιήσεθ' ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἔβλαψεν.

Δες και §391, V.

5. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ὅπως οὐκ ἐγγενένηται ἁμαρτήματα οὐκ ἂν ἔχειν μοι δοκῶ εἰπεῖν, ὅτι δεν ἔχουν γίνει σφάλματα, νομίζω ὅτι δε θα μπορέσω να το πω. – Ὅπως χρῆ τοῦ δικαίου ποιεῖσθαι τι προὔργαιότερον, οὐδεὶς ἂν με λέγων πείσειεν, κανένας δε θα με πείσει, αν πει ὅτι πρέπει να κάνουμε κάτι ωφελιμότερο ἀπὸ το δίκαιο.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Το ὅπως δεν εισάγει δευτερεύουσα πρόταση ἀλλὰ σχηματίζει **επιδοτική συμπλοκή** στους συνδυασμούς:

1. οὐχ ὅπως – ἀλλὰ (καὶ) = ὄχι μόνο δεν ἀλλὰ (καὶ)

2. οὐχ ὅπως – ἀλλ' οὐδὲ = ὄχι μόνο δεν ἀλλ' οὔτε καν.

Δες § 322, 2-3.

6. ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Δέδοικα ὅπως μὴ πάνθ' ἅμα γενήσεται.

ΤΟ ΜΟΡΙΟ *εἶ*

457. Το μόριο *εἶ* που αρχικά ἦταν υποθετικό πήρε πολλές σημασίες, γι' αὐτό χρησιμοποιεῖται κατὰ πολλοὺς και ποικίλους τρόπους, δηλώνοντας προϋποθέσεις, ὄρους, αἰτία, ευχή, ἐναντίωση, παραχώρηση κλπ.

Ἔτσι, το μόριο *εἶ* μπορεῖ να εισάγει:

1. ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Εἶ ἦν θεοῦ, οὐκ ἦν αἰσχροκερδῆς.

2. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Ἐμοὶ δοκεῖ δεινὸν εἶναι εἶ (= πον, επειδή) τὰς δωρεῖὰς αὐτοῦ ἀφείλεσθε.

3. ΠΛΑΓΙΑ ΕΡΩΤΗΣΗ

Πρωταγόρας ἐρωτᾷ εἶ (= αν) οὐκ αἰσχύνομαι.

4. ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ (*εἰ και* = *αν και*)

Φήσουσί με σοφὸν εἶναι εἰ καὶ μή εἰμι.

5. ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ (*καὶ εἰ, οὐδ' ἢ μηδ' εἰ* = *και αν ακόμη, ούτε και αν ακόμη*)

Καὶ εἰ μὴ βούλει, ἐγὼ εἶμι.

Οὐδ' εἰ δις γένοιθ' ὅσα νῦν ἔστιν, οὐδ' ὅτιοῦν ἂν ὄφελος εἴη.

6. ΚΥΡΙΑ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ

Δηλώνει ευχή ανεκπλήρωτη.

Εἰ ὄφελον οἴοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι, μακάρι να μπορούσε ο ὄχλος να κάνει τα μεγαλύτερα κακά.

– **Εἶθε σοι τότε συνεγενόμην, μακάρι να σε εἶχα πλησιάσει τότε.**